

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar 1921-1942, 3. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Barðstrendingabók – Gunnar Einarsson –
Barðstrendingabók – Kristján Jónsson frá Garðssstöðum – Framfarastofnun Flateyjar – Arnarfjörður –
Tálknafjörður – Ingvaldur Nikulásson – Flateyjarhreppur – Bergsvein Skúlason – Vísir

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-16, Örk 3

LandGúnaður í Breiðafjardaryjum.

I.

Í óndverðum hefur landGúnaður veit skundader sem adalhinni vegar í auflæskum eyjum í Breiðafjörð. - Þess má þó ekki gisb vor, as viðurapunum þar hefur veit, og verður, ~~allmög met~~, óðrun hætt, en geist um aðstoðan í landinum. Og valda þri stærhætt: fyrir óðru.

Fyrri línum, og allt fram um síðuskr aldamóld, eftir upptökanaur þó eru jafnmikið af landGúnaði sunni. Þess vor mannmargi óid bisoldirar í Breiðafjardarsýnum á fyrri dögum. Bandaríkis og vinnuveini spila skundader þá röðra miklu árins hér og ~~þar~~, og sáttu ~~væ~~ til fanga. En þrátt farir þá mikluvisald, eru sjör, um hefur ekrað í eyjum og ódum óðrunum, hafa sandur aldi grýmta tímum sínum. - LandGúnaður hefur i eyjum og óðrunum hefur aðeig veit um aðstoðan, hinn mikli Vilosgið, sun trjátt hefur veit ó og fátt lofti tilas í fyrir óðru gegn um aldirnum.

Fiskvísarman og klunnimain hafa veit li mikillu hagsröta í eyjum, þei verður eigin níður; en þau hafa þá aldri glorsid varðum svo eigin, as þær vanrekta trú sin. LandGúnaður skundur fólkun fólkun í eyjum og hefur heldur ferst í aukanaar í síðuskr árum, samfara miðlandi sjóðum og fiskvísunum. - Þess er sama sagan og visarl aðstoðar, þar sun vanræs hafa ekrað sjóðum og landGúnað jöfnum hóðum. LandGúnaðurinn vinnur í op verður teknar skundader af því, sun manning og þær ins aukar.

II.

II.

Féodlög og ísmiskaror voru or alltaf samforas eigiðir.
Síðanum. Æta gjörz - éta og óðla - vísar að vorja um
engri vor nærumur sjöveg í Gánum, og allt að fylgti frí sín í
sama hátt.

Fyrst varð gekkt Guðrúnus og Guðrúnflutningum.

Tað fyrst hefur vísit aðalGuðrúnstofu. Vandamáras í eigiðum
eins og aðra amara vanda í Íslandi, fram í síðaskrá ár.
En sandþróðvísirspurinn í eigiðum er með ~~allt-ólikum~~
hátt ~~því er~~ gerileg umarslodor í landinum, og vært mið stuttlegar
að því ríkis.

Það er hátt vanda í Bríotljároreiðum, að því
fylgti meginþorrarn af Guðrúnar eimur til landa og vorum,
Aldt sandfjöldi oflast ór hross og slundunum gild myndi - einken
um er með eiginum, sem minnsl eiga brítilind. Kýrnor
eina stunda hinnahogana í sunnin.

Fyrri festrinjar lifast meðan eftir sunnarónsl,
og en þá fyrst flutt eross og geldfó, en er að jafnað síðar.
Þas verða líklað, að fleskr báðar hafa tekið uppspánu
síð i sunni til að hóla er sínar óra smánuma, líklu eftir
sunnarónsl, og fylgti þer þá ekki í land fyrst en síðanum en
odin staðhús og ~~hafa verit~~ mörkuð ~~verit~~. - Íðar voru ormar
líkhor óra munu sunnas og þer spá festrar á land um svipad
leyti og geldfjöldi.

Fjörfestningum voru veldar mjög takmörkuð til og land-
rími, og svo mundi sandfjöldi volda afmáli: styggið og umferð
í nærlendiðum.

Til fjörfestninganna móður voru ~~þær~~ sterðu
~~þær~~ ^{sín} óðar inga + og voru með jafnadrögn mannesdir í

med tilleitinguum, # konfóki og unglingum + ad vorin. -

Tilleitinger! — Konfókis! — Það erst afþórum
er á odalögum. Það dæfir mei. þurfl óð tæfa konfókis
i Brúarfjörðum um til tilleitinga. Þú, amar hafa mei-
vetat í uppi ða vegar skrafarum einum og guthópsandi ver-
ingum, þóð fái hafi vorið hins af Karlmannum. Konumor
hafa haldis í horfinn. Þegar Karlmannismið var fiorvanið
skundadí konfókis bissugónum ~~var~~^{þar} fastora. — Það
hitti sauðið og kímor á verurana, skundadí telir og launir
í vorin, sekk ad ~~þingbanc~~ stæti og leyfandi í sunrin og
risti loft og dillar ad hinsun í haustin. Það lóðr þátt í
éllum ferslögum haust og vor, miðferðum og knölfardum
þróðr þá órrum, og var torfið og dorið inn i vorina +
samt Karlmannum. — Því vor mei. tykt saman med
busginstöndum og hörnum, konfókum i Brúarförðunum;
um í þeim dögum. Það var kipprið þri i Kynni fram
i aðrir um dagnið + haustangi. —

Siðum persar einar tilar í eum langa bissugónum
áð rati. Þu hann hefir þó hafið brúarförða kaupsakum, sem
guðr af stæti. Gatt dug og oxloð ráður í vid hoem meðel
Karlmann. Hinn farið var sýr fari afida sinnu, skiltkan
si, og var hinn þó meintus í bæða lagi og hafci að hins
i Reyjavík um móruveri óð. Nið + hinn, af því og verð
vili, gefi fari i höfðastöðnum og mun gleti um neitt
slanað ad -gæð. Hinum Kirkisíðu þeim Borgarinnar.

Ólars mældkma Andriðsdiðið mun in dverglinna
hafa tekid til hundi í Brúarförðum. Brúarförðingavís-
ar humar óba — því vitni. Þin kvedur vo um kon-
umor og verkvið þeirra m. a. :

IV.

Faldasumma sitt vor skid,
þor saum uðr, spuma, stjóður skid,
þum vor kunnug laðuris,
lögð yfir grunna svodin vris.

Óllum skundum slarfsaman
skyrkum mannum konum
íslens i sundin áraman,
öldudey og bunder sábuman.

Ein þegar vatt og innur spuma
í önnur hvattir vxfarann,
þa vor glatt í sjónum rann,
gefau spratt vid arm þaum.

Persar viser deyn göfslaug meira um slarfsvid en folksins i miunum fyrir 60-70 árum. Ljósinsin er fækkunin og hörratt.

Land-Gimadóttir i miunum viser ekki minnð an pers, es Konan koni vid sögu. —

Fjörflutningarnir voru alltaf sunlegir og oftast erfidir. Ekkivor legl af síðum meina í koni von hógsíði, og óttoningarnir voru oft annas en árléttir. Oft varð heldur ekkivit til sunlit fulls vid róðum vegna þrangsla. Þegar hvat þum í skipum fór þær þískipas sandpráum. Slörhvernum rollum, sun ~~sífells~~ ~~skin~~ og beljudev ólöntum sun ~~sífells~~-sun í millifusum voru geymt i klíja í skipum — vor með legl um vik fyrir ómáð krossas og wella harduggi, es réða við slóðar árar og sefa seipumum.

V.

skild.

I landi er sandfjærur komis það til hogaþingar ^{vorzlu} ~~og~~ ~~undan~~, frá þessum tímum og fram yfir síður í landinum. Það hefjast fæstingarmið af því. Þá hefjast fæstingarmið af því. Í þeim eru flaut til til umjamaðar í dömu seipsumum, en þau eru van velur móttent. Með einni límaði af þeim húsum. Haukhöðirnar eru með byggjóðum.

Í „gangnaðumnaðaginn“ holda vandrur seipum einum til lands. Í hvenjum seipi eru 5-8 mann. Kíma þær eru farið od leggja upps með í morgor og afidur haukfestir í misjáfnið ~~vedrættu~~. — Þas þarf od vora heppið til kíppa undir dægl og trúna seipum undan sín.

Gist og lífð skilum Góndi, sem hefur hefjast fæð. Ofl gista ~~nokkrar~~ ^{meðal} seipshöfnir í danna tonnum, því at Góndi, sunn i minni og jós tililind, hefur ofl markið fí í eyjum + fleskis sofa í blöðum. Fórumum ein deig oftast lífði inni í bæjum. + Ofl og glat í líjalla þegar með einum kommis í bæti sín: flogið í sagðor drangarðóger, sjófiskar söjar, kroðnor tinner, ef einhver kann þá lísl. o.s. fær. Növerit of dverur seipshöfn fóra vorjalega í gjengur og tittir, en orðir helda kyrri fari, geta seipar, skrafa vit gríðkunar — og sofa í blöðum.

Fjárfæstingarmið haukb ^{og} vor eru inni nefni nefndar landfesir. „Fjárfesir“ slöður ofl engi yfir ~~gráðum~~ ~~upps~~ ~~miðum líma~~, einkankrige haukfesirnar. Ef þróðar verlan stormar eoð suman vor um það lahti, sem fesirnar slöður yfir, þá varð allir komið miði og mann ^{undan} ~~undan~~ liggja aðgum suman og quodlausar í landi. Eftir at „gaffalsigling“ var uppskráin í seipum vor þó ofl

VI.

bætt

kvæstos til yfir flóann, þótt slímingarhöld var í möli, en það var einlegr og fór inn með súppum innar, því at fari Kon, es þar veda þá að standa gjörvöldur undir sigtum línum saman.

Þessir personar voru oft söttor af kápa eftir yfir gðar, og það var farið að þær, hvort vor selgar dager eftir sunnuklægur, enda ekki Jóhanni Gáins Þjóðforsagn i Reykjavík sinni að vefs hella í því. Hann söðr fó haust líma upps i Reykholtavöll og var það í sunnudagsmorgni að með Þorsteafindi að undingar í Stad og sigríði þóðanum lím sínum, því að vor austan leið. Þráða Þóðar Ó. Jóhannesson hilla þóð Stad, og mun hannum hafa þóð heldur ólikhejðilegл, of Jóhanni eo fóra að undan meðum fóð Stad, því at hann kærði retta lífleiki hans síða Þóðar Þóð. Sívalens i Reykjavík og ^{Kappfist} hantlaði, es mælis ytri líkis þangað að domis. Þoo sögust Þóðar þrusti fri i Kormuni, es Jóhann hefur sigríð fri landi, kegas hann límari quðsþjall farið altan. Það lóði uhyrfi! Hér þóður vor leitis fari og vitni í lídd, en domarinn, Brünjólfur Svæðingur ^{þjóðsmyndar} konst, að það er náður höldur, es Jóhann segður vða sýkun af ókum þurst, og kothader ymisar af almanna fó. — Þoo fór um sýfino Þóð. —

Fjærflutningarnir — eins og rauðar allir flutningar og froslög i Brúsafindi — hafa vreylt mikils síðusker ánum. Ðórruk stóru átt eringum um ór mið ekki sigríð og þri síðan róður milli landa og eyja með hórfornar eaum flutning. Vilarnar eru komnar síðum um. Ðó ^{Ulf-} ~~með~~ bálar yfjóta mið fram og oftein um fjöldum með Jóhannason og annodur fylgi þarf, og en það minn

framför frí hinum forma sit.

Pegor fíð hefir verið flutt ut niður, ormanir i haustrin, verja sláverstörfin. Dikkum er slárot strox, en er og gildfei og fæti í blánum sit tölmunum. Fíð fílmor langl fram eftir velli i eyjumum, einkum gamlar en. Berl er vikin í hölmum, þor sem vær varfakaj og annan safanniclus gríðar. — Kálbuit er trúðitandur en undist illa. — Ær eyjunum er án ofl meiri slárot fírr en undir Íði og eru þor þa fítor sem landis í Koslaeyrum landjörðum. Lómt, sem sér ein í veler, en líka oftast færir í blánum og tókin gagna þor fram eftir velli. En aldrei hefir sá ólövur líðkorti í Flálmjólkupori ad fylgia fí i eyjum í tilgang, selja í gud og galdinn, sem Kalloo er. Sunulega er allt sandgi kornis í hús í jólum. Þykkir ~~þáttur~~^{jafnvel} myðr gott af þos sker gjorgas við miði.

En ofl fregir töggull evanniafi, og eru n mæs tókinas í eyjumum. Þenni fylgir ~~þáttur~~^{allmikit} áhæta og vanhöld í sandfe. Þáðan mei vor ólössur, vor ikki fóðrað peschorhátt í mörkum eyjum, og varð hin tóldu bít ofl ekki mælud þess vegna. Þro er sjávorhöllan. Þær eru deljendur í finnum sér eyjarvarar í Flálmjólkupors, sem meiri er minni sjávorholla í fári sandfe. Fláðis og tangor eru afaddir við fleslor eyjarnar og versen fíð ~~þáttur~~^{þáttur} lið i þeim pegor þar semini fjóru bít. Sjávorhöllan er lítfimur alþegar örskler og hefir voldis fákna hinn allt fram í þennan dag.

Ár þessum galla hefti þó verið raud ob bæta á síðasta árum, með því að gissa miðarnar. Það er gissingu-um eru allmikið örskler og visthold í þeim en myðr

dípt.

Síkhólmur spjölgaðor standa illa ef sjör og ísalög nái þeim. Síngatejar gaddarir undir ~~einum~~ myög illa. Hann sig-
ast níður af þang og þora og ~~þyð~~ brennar auk þess myög
fljátt. En ef gild er ofar stærslu ~~flórum~~ ^{flórum} kung um aður rejarnar, þá
tepasl misis of Guðinum. Kjarn ~~bæta~~ ^{bæta} gastaúkin "sífjum
ulan með eyjunum og ós fíðurbeit, og er vest, i morgun
hinn um sterri eyju, einsins brökis fljó.

Síndagsskiðið gáðar ein líklegoshið til að standa af sír
Guð og ístele, og vorða þær vís að innanum framkvæða-
gildingarnar ~~í Þessi vís~~, ef sandfjörðið eru i eyjunum
á framkvæðum fyrir sír. —

— Meðan hveigi vor gál færir sjávarháttur, vóru móta á eyjum
~~gerðir~~ ^{gerðir} ~~leggðir~~ Kofer, og fólk lofti í þeim við fíðar ~~pósem~~ ^{gerðar} í haustið,
a. m. k. um flórrstrannama. Þui + vori allstæðar hau. Síðan
þei hveitlöggja, að fólkseinkverur er miðstöður í vestum,
og wo vor slike fíðargymta aldrin eftir söðri síma. Síða varð
fíðumur móti og dog, hveigi sunn vísindi. Þrembl þótt réð
skundum af sjódrænum, skerimnum, fíðulóllum og öðrum
máttumundrum. — Írylltu seint oraugor fólk og orðu wo
á vís slýsunn lá. — ~~Fjórbæta~~^{Einkum} mun hofa vorið á oraugunum
þegar lungi óf í eyjum og sonjóhárt vor í förd. —

Sandfjör er yfirleitt hússingoð i eyjunum, ef fáind er samileg-
mis þau, — þegar fá er degin trúðarþekkr. Ormanum
hefir sunn fram að þessa gæl væl vid til og suðurperhl
veldur þar ~~Eikabjöldum~~ ^{Eikabjöldum}.

Viðast um gögfrindur i Hjórhúsunum. Þjóð veysti wo
mvis ^{veyna} af fjörvítum, og öggöringar væri os hælda því
semilega. Prifalega í auman hér.

- Dayr hafi eg þi því sagt, að ðeifar vindi síðan í
Grisnum hof. Jofnan lítil er sínar liggja fari opn-
um dýrum, og gátu það gengid inn og til af því vild.
Ekkjú þaufti að gefa á gardam nema í harsíðum, en
ornar færishöfn hafa það kostat að gola fjarinnar móti og
dag. — Gamlir mann segjast hveigi hafa séð stærri os fali-
egri or. + Ekkjú er óeiklegi, að síður þessi hafi verið við hof-
ur vider í eiginum, þótt mér si ekkjú kemur ekki um það. —

Arðuni sandfjörðins í eiginum er í vestra Laði. Vinnu-
lega eru $\frac{2}{3}$ - $\frac{3}{4}$ af fullordnum um höllum Þor. Og líf-
son á Góðum og örðum, sem fáar kínar sigur og kappala-
þor, kanar fari, að hvar er séð höllum. Sjaldgæf er að
að séð skilum Þor og jafnvel fiorlum Þor. — Sandur
dikkama frum mið ^{óinum} sumarlandum, sem ornar ganga
á. Það mælst vigt í dikkakroppum í Flóðajartréppi mun
vera 15-16 kg. Þinglöðen kínar ^{vera} ~~vera~~ þó langt af.

Pengslan aitkaskrops hefur vild 27 kg. ^{það er kemur um}
~~as kött af dikkum þurra af hausti vegur 30-35 kilos.~~

~~Þor~~ Höllum er, ~~um 30-35 kg af kjöt aitkakar af hausti~~.

Þess vor yfir hér að framur, að venja væri os hafa allt
sandfjörður meðan hella sunnarsins. Það engin regla er án
unaanlönnings og hvor er um þeð. Það hafar komið fari
slokkes sunnum, að os hafa verið hofðor úti í eiginum eftir sun-
nars og verið farl þáheim. Þegar í óldum mun það hófu
verið biskos meira en síðuslu mannsaldranna. Ísl spors
bunda örufyr s.s. Stórhöll, Þlekkjumjör, Lamshólm-
o.fl.. Gamal fólk segir mér, að ornar hafi gerl mið

X.

Líkis gagn i parkáði, en mjólkas gelur í volvísnum, og er það í góðum samræmi við gagnsemi Kúna.

Gjöld ~~þeir~~ ~~þeir~~ verðar ofb. mjög fátt í eum
í sumrin, ^{einkum hrutar,} en or og stórv. f. Þær vánl. er fláttund og
ólaum mörkuður yfliði í sumrin, virðist taka milli il of
leidindum, ~~ef~~ það ^{það} eru od ~~þeir~~ ^{þjóta} ~~sumarfræði~~ ^{sumarfræði} i hinum
Kjarangjóðu og hleiju smádóluun suskur Barðabandalreiðslu.

Þess er vel að gela od lokum, óður en svístir er
við sandfjöld, að Gjöldi Konróður gelur þess í Flóbjörðarjörðu
sinni, og Guðmundur Kaupm. Þeir eru hafi (um 1817) flutt
síðan þeir voru spausar or og um hríð og hafi það
lið kambendunar vor og í nægum minn, og hafi einbeind-
ingarnir fyrst venni en aðikar af innlendum ~~stofnunum~~.

III.

Hrossavagn tanda í eyjunum hefur alltaf verit ekil
og fram um síðustu aldaðar aus engin að og lygg. - Það
er farsl á síðusta örðugum, að tandað fosa að nola hestla
tíllægur til ótvaror og draitar. Það er meiri meiri lík
síðas mygtynni misun dýru augu farsl í slod. Það ~~er~~ ^{tölðu}
~~er~~ hestasíða rífa verða ótilma fyrir öðrum mytsamari eves-
num og spilla eyjunum. Það vón Reir vanari að leypla
í bakið á sjálfbun sín og öðrum förmunum af töltunn
sinnum, en ljastla þeim upp í hesta.

Þitt hefur lengi líðkast, að tandað er norveikum.
Komu / hrossum í hagagöngi ill i eyjunum yfir veðarinn, því
hrossaganga er lítil í ferkum sveitum Barðabandalreiðslu.
En það er veður mica en í medallogi harder, ef hross
þjarge sín ekki í eyjunum yfir veðarinn og eru í haukl.

XI.

holðum á vordögum. „Eggal Dólfssm gelas þess, at þat hafi verið einsida at setja hestla í fjörubál i eiginum á Brúarfiori, gengi þeir þorðan velur og komu þáðan fákví i örnum, þótt magis hefði verið í hæuslum, en ær ótveika þá til mikilvægum síðar eða ábúðar, varð ad fóðra með mánadórlínus á landi, því fjörubálun var framur lit fíku en krafla!“¹¹ Þessi ummori munu rítið ad öðru en því, at hæknum hefir almenning verið ófá af lifa í fjörubálinni saman, heldur fyrst og framst í grasi. Þessor munur eru sinnar fjörubál með óröfi, meða ekkur knigi þeit þessi hærindum. Það vegar hærindi un, isor eru allar fíður í eiginum á Brúarfiori, at hæknum nái henni hversgi. —

Næstgrípir hafa oftast verið margir í eiginum, ~~á~~
~~autans~~ móts. Í eiginum vísunum. Hvergi en ~~þær~~ hefði góðir
deumarkóngar fyrir kír, og veldur því með skorðum í valni.
Í morgun eiginum er eitt valn ad fá meðum í breunuhol-
um, og ef parkar ganga vúður óð aura því upp í slampa
ef kír eiga ad nái því, og er það óhenklig dregning mjálk
ur kínum. — Þor sem haimaskipir eru líkilor, en stærri lond
liggja lengra frá hafinum en ~~á~~ hofðum í lei-
ði deumurinn f. d. í Hvallatnunum. Útvar en kír ekki og teknar
heimi í stöðul lit mjálta, heldur fávist í líkum líkum lit
ad mjóeka þor, í þá tímum sem þor eru í það óð heit
skipfis. Það eru kallaðar skipamjálfir. —

Hundar eru ekki hofðir í eiginum, og nái þó allting
smelomensva vísar.

¹¹ Það er hér breytt í P.S. Lyðingar Íslendinga IV. bls. 34.

XII.

Ketlin ~~fær~~ fumarl hvergi i ~~uríum~~, meira þar sem
míjs eru. Það undarlegl megr virdarl. hafa míjs eru.
veris í Þuríum til seinni líma, og eru alli eru í
Skáleíum.

Ivir eru þar mei hvers. ferner er amarslóðor til
vila her i landi, en i formöld mun eitthvað hafa verit
gat af Svinaldi; til þess bæða örmeðri. s.s. Grisartöl
Svinator. o.fl.

Refer hafa sjóman viss illa þóruðir, ~~eft~~ þær hafa
skoppist til i sjóar eftir líptjörn. Þen mið, þegar fólk er
tilað, er löðaþræði, sökins og manas þar landi, (sífurrefi,
isl. blárfi, minkar, kaniner.) ~~Allt~~ ^{Margt} virdisl bæða til
þess, að sú alvinnugrunn ætti að gela torið sij ókun þar
en virdarl amarslóðor i landi her.

- Hansmáraður hefir alltaf verið alminni i Brúarfáro
uríum, þótt unaaorlegl kumið að virdarl, þar sem eru minnis
fólk af eggjum villtra fugla. Í fiskum fólkum eru
frá 10-20 hundru, og fleskr er allir húsmeð hafshensni;
óður óðra alifugla er varð að hala, en þó eru með til
endur af ~~sæðir~~.

IV.

Nautpeningar er leyðar ír fjör ~~en~~ vicum seimna
i uríum um en venjulegast er í landsvílum, * og leið afur
mikla sandi þarf mikil fóður. I uríum þarf fari og
leyja misst ~~i blattfali~~ ^{mots} við bipeninga fíldi, og hreyfianan
þar er meðan frítrugður fari, sem ~~þarf~~ verjilegur er amars
lóðor i landinu.

Fram á síðustu órstugi voru hinniblik og rekktum þeirra
alllangjög örðskránum. Hreyfingar voru fari að meða leyf sökkur

XIII

i úlújor, og vóður er viðaður eum. Þið ~~síðastkot~~ hefir þó myð
þærsl i aðalana síðasta mannsoldurinn. En jafnframt
þar, sem ~~tunin~~ hefða stokkod og töðu færis aukitt, hefir
vifin ~~adins~~ fjölgas. Vóður eina hagmogn verður eum og
sauja i úlújor.

Félagar tímaseðri er ekkið hefsl hagreisarar i
úlújum, — meðan viðsl i úlilegur. Lagt er upps í
mánuðsmorgna með mesti og meira skólitum vikumor.
Íjöld til óð sofa í og sundurhöld i Kosav, Grans og fisk-
meti i seinni, graul í földum, „en annars hardfisk og
blönduköt.“ Áttos og örumer manndmög verkfari fylgja.
~~tiltegna~~. Þar sem hagreisarar er mikilis og eru óstórar,
er legid nis 6-8 vitter í hvarji sunni. I gjörd ^{vetrar} er
slik hagvinnar meintleg og fjölsleg, en ^{um} ~~á~~ röð og votrionum
er ofl kalsamb og vóður mikilis od liggja vid i úlújum.

Eftir að hvar er að hefir vist slegin og hagins rök.
Óð i fangabölestrum, er venjuleg að hóð ^{þó} búa vikur til
háfsmánuðarlinna ^{þó} vísni og lítið ísl, eðar en fari
er óð fljótt þó.

Hagis er bundis í söker og flutt í stórum orðnum
síðum, + áæringjum. Tákunum eru torðar í takinum of
síðum og á - jafn af konum sem körkum. Þóð þeyir
efur vik og eru pollosod of mórgunnar. Skipsin eru
fyrnd Þamis, at ^{þó} sín i miðju síðissins um höfð and,
en hagins heildis upps í göðum skubum. Fimforsl hag-
skip er venjilega með ^{þó} ~~brennus~~ ^{þróun} ~~þróun~~ ófari í söðum as oflan
en ^{þó} óð framaw. Þaðan ónnunum er ráð.

Þóð þarf vor leikni og vandrískni til óð ferma
vel hagskip. Allt klauður og brodrikni getur orðið til
Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hins. Þegar hafomi of þurou er halffuru hegi er komið á skipis, verður það velt, og ~~þarf~~^{at} verður við hofas hinu mustu nákvæmni um hleðsluna. ~~Einkanlega~~^{Ustakleys} verður ~~at~~^þ gola þess er at ad, saxa til, jafn vegna megin, wo ~~skipid~~^{at} ~~ekki áhalla~~. Ef þess er ekkir gatt, geler farið wo vit him minnsta hliðareikning, at jafnvægi skiptum voruist er at það hvölfir er sér faran of fölli. - Eruu or logl of slad i hufvudings numra i göðu vori, en veder er skumum fíjöt er vuglast, wo ~~at~~^{at} ofl hofa þar óðis erfiðir. Þar sunn ~~skammt~~^{skammt} þarf at fylgja hegit, or maslur of egl venjulega eku hoff með síðan gofassigling var setur að suðum. Þveregl voru hunkar i reipum með hafomi, enda oflor mohed i hufvudum. -

Faraðan hofa óðis segi i hufvudingsnum, en merritá
þó einumini, at wo upri i hufvud fríðvefnim. Þunnið 1850 fóru ^{two} ~~two~~ skip þatan súður i Stagley at souða dag. Úr Þœfni-
 um lis Staglens ormuvar 10-12 sjómiles og líðin
 eru myrt og straumhörd. - Formodur að óðru skipinu vor
 Aðaldir bándi Þjólfem, en hinn elgdi móður ~~er~~^{at} nafni Guð-
 braundar ^{het} Jóns, hinn móður vor i eyjunum. Þeim gekk
 feldi vel lit um ormuvar. ~~Þess~~ Höldu ^{var} skipin kugi, og
 lögður of slod hinn, þegar nýlegs vor lokid straum af ad-
 fali. Það vor sunnan í ðudaðan jölu og hetti vinðinn
 Þegar líði i doginn. Bodi skipin sigðu wo fram um
 Bjarnarrior sem líð liggur lis Þœfni, og vor Guðbraundur
 ur góðan spöl í undan. En þegar kom móður um
 Kjallauðaker, í rölk eum þor, er, fyllti skip Guðbraundar
 og hvölfði. Það skipi með honum vor ^{þri} ~~þri~~ Kalmum og ^{two}~~two~~
 slíkkr og koml fólkis allt í kjöll; en skipið margveckist
 vor, því fyrir vor ifin onjög og ökeyri í röslumi, wo ^{at} í mið
 vor það á hafi. En mantri að réttan fólk i sjólof Keyjavíkur.

XV.

Aðstóð fólk eins var þerí aðt annan en góð. —

Hafliði vor alminnileg utes og sunnar í flóanum
þegar hann sé ófarin Guðbrands. En hann var skjöt-
nis, ruddi farinn af reipi sínu og hvarri með
sína mjög lítlum ófugla sín fránum, svo spær kennileg
áð hinn nauðstadda fólk, áður en um einan yrdi.
Óg farið fái, óð háðar voru tölvurir og Hafliði gjálfur
hvergum manni lænari gjörmudar, þá tölvur þeim óð
kennileg óð reipinum van örðora og týrgeð óður fólk-
inn, sem um hinn voro skipisid óða ráker, sem fætur
þær i ring. — Þúlkurnar voru óð vorum ordnar
allmjög þurðar þegar hinn kom, en móður sér þó
farta fegjótt.

V.

Hér hefir hvernig fámarki i Vesturheimum, vor brent
hefir verið þor allmiklu af sandabæti og kíamýningi.
Þeng hefir sína verið nokoð allmikil til eldsneylis.
En alllegð hefir verið sátt mikil af eldvið til lands,
bodi mör og suðgvíður. — Skógar er allmikil i
hlidunum og dalaþróðum um uppsíði fyr fiðrum um
i Barðastrandarsýsen. Hann hefir ósparts verið nokoður
til elddividor af miðamörnum og örnum, ^{sem} til hans
hefa náið. Hveri suðgvögðsins eru löðarl nál gjónum,
þor san lagast vor óð konar við óxinni og skyldi óð
bra i svipinum. — Æuk þess een eyjatandler nokoður
suðginum til elddividor, gerdu þær vidarkol eins og ædir
landsmaum á fari óldum. — Íslenskur ljáðinni voru
aigir og seannungeitir hja fiskum, en arjarnar
háðar og spíltar voru oft þurfi óð aingja. Kúflid

XVI.

var með brent fyrir heim kon. Þun sérð auvíðar
móla fyrir kola grófum ~~um~~ skamn uppr frí formum
mausum og lundum gam i ~~mi~~ um.

VI.

Það er allti ~~títgangarinn~~^{ættlan} með þessum línum, og
síða minna landvinsdorsögn. Höfundurinn er með;
sögsfríður og hafa ~~itt~~ fái af formum sínum við hæð
inað til að seypnast um í eftir himildum að túnad-
arkáðum tunda í líðum óldum - Það er ljós,
af slórum og formum örundargum, sem víða fimm að i
~~mi~~ um og grafit hafi verið í, og mikil af göfum er
hafir verið dreigd að og íð, og selir og lívalir hafa
eitt verið gjeldgof aðr þar um slöðir.

Þess mun gekk i sögum og verður ekki ráðið
af örnefnum og öðrum, og akurlygtu hafi verið skund-
us til menna þann eftir óldum þar i enjumum. —
Hellsheim godi líl skundar sallgert í svefnjum,
þoo sem kunnugt er og áður er um gekk.

Hljóðrasamara er i Brúarfossarum en
óðrum svínum vestanlands. Þar frys fjöld seinnar
í haustin og náðr frost gera síður skoda langt fram
eftir vori. Þyjaveður koma þar með, þótt náðar
sí madingarsambum að

Kaskis. + Tumans or lunga. + Leik voráður mun hún leng að
grýti og gersrakt.

Skærmygjan er ein af vísir alveg ír sögumini, en gæðaral
+ Kartoflur og röfnarótel, + er almikitir skundur. Þó mætti misa
af því frá, ef samgöngur væri þannig, ós hegl væri ad komna
^{afurðum} framleðslum; í markaði mis vistðanlegum kostnodi.

+ Tímatal hafið væri í eiginum fyrir en Dlopsdals-
sölinum hafið væri stofnadrar og Dlopsdalsbifroðingar koma
til sögumor. Því verja sér því ós ræsir fram miðan—
gjós líns og díltas Þau. Frá þeim trúðisl þærungir
síðu sonameianan til og síðan misar tímakortið jafn
og örugg afan.

Vist ~~þó~~ hafið margri smitumini væri kastloð ad vifroðingum
i Þessu landi. Þer þóð vær og ós ~~etla~~, eftir þeim
lypmumini, sem og hafi hafið of verkenum Dlopsdalsbifroðingar
i eiginum og norðvítum, ós þeir hafið heimad vært eini vel
og væri ríkjlys vandríkis.

Föverslittan hafið os ditta mei væri einvoð i eiginum,
má hafið mestur hafi líma ^{þar} eiginum væri slíðar með
handvælfum, + risluspoðu, snófum og lijókkum. — Gamal
modur, ^{er} Sígríður Þadmundssins ^{heiti} ~~er~~ nefni, nái til hinniliði í
Palasjólu, í margl handtönd faldit í dínumnum í Vesturbænum.

Þróger og hafi en lítt þekkt verlfari i eiginum og hestur
líði nolodir til viðum. Fjólkur hafi borið veggarnar sínar og
bundið þá, + skundum eru sömu hníkum og samfassnum.
— Þer þóð hafi væri braust þáð fari ~~hins~~ mikla
viðum og afida. Íslan proldomurinn var meðst með híla
svo, ós hvar kerling uppi ^{átræði} ~~þó~~ 100 ós jönn, og kællor lifðu
líklu reimir — ós þeir ~~er~~ kofðu ^{ekki} 21, ós drældu sig í

tel. — Borkus og Ógrí hafa fljótt fyrir morgn~~n~~ ~~ágoðra~~
Brúsförðinga.

Síði 1929 kæpsti vinræsfélag Leikurjarskepsar
dækkar vel i flagi við vinræsfélag nágrannar hreppursins,
og vonunum með henni það sunn voris nállor
dagsettur. Í því bæti vor sér höfnum og síðan god-
fari. Þas gefst vitanlega vel. Íjálf gróðras hefti og lík-
lega vínusund og lánaði vel af hafi jarðvinslan ^{hefir verit}
viðsigandi. Það sunnilega munti reynslu vel í aði un-
um hvar ~~di~~ gjáður jarðvinsloraðferð, sunn reynd
hefdi vís með góðum árangri sunnarslodor á land-
inu. Þess háttur en ekki wo ólikir.

Brúsfjærur, or mið ræktar sunn oldingard, "
mimis" mig as slotti einhvern hinu i "Wirdi" ~~hans~~
síra Guðmundar frá Gufadal. Þas hafi eg
fyrir dað, þar til sunn reynd ríttor.

Bergveinn Skáldam.

1940

Sunnudaginn 26. maí

21. blað

ODDBJARNARSKER

Hinn 16. júlí í fyrra birtist hér í blaðinu all ítarleg grein, er nefnd ist „Í veri í Oddbjarnarskeri fyrir 68 árum“, eftir Hermann S. Jónsson, háaldraðan sægarp í Flatey á Breiðafirði. Vakti grein þessi mikla athygli og þótti hin skemtilegasta. Að þessu sinni leyfir Vísir sér að birta aðra grein um sjósókn á Breiðafirði, og snýst hún að nokkru leyti um Oddbjarnarsker, en höfundurinn, Pétur Jónsson frá Stökkum, er gamall sjóvikingur, prýðilega greindur maður og ritar kjarngett alþýðumál. Grein hans er ólik hinni fyrri að flestu leyti, og má segja að Vísir hafi bjargað versiðum í Oddbjarnarskeri að mestu frá gleymsku, með því að birta hana einnig, og vonar ritstjórn blaðsins margir hafi gaman af að lesa greinina. Slikar greinar frá ymsum eru blaðinu kærkomnar, en þær þurfa að vera vel ritaðar og ekki ýkja langar.

„Landnáma“ getur þess, að Prándur mjóbeinn hafi numið allar Breiðafjarðareyjar fyrir vestan Bjarneyjaflóa, og búið i Flatey. Hergils hnapprass, sonur hans, bjó i Hergilsey. Hefir hann ef til vill þegið hana að gjöf af föður sinum, og aðrar úteyjar, sem síðar fylgdu Hergilsey. Eftir Hergils bjó þar Ingjaldur sonur hans, þar til Börku Þorðarsoni gerði af honum eyhverrar bjargir við Gisla Súrsson. Fluttist þá Ingjaldur að Hlið i Porskafirði, sbr. L.n. Hvort þá hefir lagst af bygð i Hergilsey og hún þá þegar verið lögð til Flateyjar, er likast til óvist, en Flateyingar höfðu þar lengi selstöð á sumrum. — 1703 telur Árni Magnússon hana með Flatey og segir, að Flateyingar vilji ekki byggja hana sökum selstöðvarinnar. Öll eignin var þá metin 80 hundruð — jarðarhundruð — auk nokkurs hluta, sem prestinum tilheyrði sérstaklega. Þar á meðal Sauðeyjar og svonefndur Kirkjuklettur.

Um 1780 bjó bóndi sá í Sauðeyjum, sem Eggert hét Ólafsson, ættaður úr Flatey; hann var hinn mesti atorku- og aflamaður enda þá orðinn svo vel fjáður, að hann hafði keypt meira en hálfar Flateyjareignir. Fékk hann því þá til leiðar komið, að eignunum var skipt til helminga; skyldi annar hlutinn

Pétur Jónsson.

fylgja Flatey en hinn Hergilsey. Eggert fékk svo konungsleyfi til að byggja upp í Hergilsey og byrja þar búnað. Hann húsaði þeir á eynni, sem talið var að bær Ingjaldar hefði staðið, og bjó þar síðan til að loka. Hann varð maður háaldraður; komst á tímabundinum. Var hann talinn höfðingi mikill og göfugmenni: auðsæll, vinsæll og kynsæll. Margt merkra manna rekjur aett sín til hans, bæði um vestanverðan Breiðafjörð, sunnanverða Strandasýslu og víðar um landið. Matthias skáld Jochumsson og systkini hans voru fjórðu ættliðir frá Eggert Ólafssyni. Eggert Jochumsson, fadur þeirra séra Matthiasar í Grímsøy og Samúels skrautritara, hef-

EFTIR PÉTUR JÓNSSON, FRÁ STÖKKUM.

ir sjálfsagt verið heitinn eftir Eggert forföður sinum, enda var Póra Einarsdóttir, móðir þeirra bræðra, i fóstri um nokkur æskuár sín hjá Eggert langaða sinum.

Eftir „Móðuharðindin“ svonaðnu 1783 sótti mikill fjöldi af bjargarlausu fólk að veiðistöðvum, til að leita sér bjargar, ekki síst á Vestfjörðum. Voru það ekki aðeins karlmenn og röskar konur, sem stundað gátu róðra heldur og gamalmerki, bœg og aðrir laðburðarvesalingar.

Um þær mundir var Oddbjarnarsker*, og hafði lengi verið, aðlaselasta veiðistöðin við vestanverðan Breiðafjörð næst Bjarneyjum, enda flyktist þangað vor eitt svo margt manna, að hver búðarkofi var meira en fullskipaður. Búðir munu þó hafa verið þar um þær mundir um eður yfir tuttugu. Talin er það sönn sögn, að síðast hafi Eggert Ólafsson hvolft stórum áttæringi, er hann átti, og búið svo um, að undir honum hafi orðið nothæf vistarvera fyrir svo marga, sem rúm leyfði. Lika hafi hann látið sjóða af sinum afla og gefið áttatu manns eina góða málitið daglega í heilan mánuð, eður lengur, hafi þá ætið verið etið soð með soðningu. Fylgt hefir það líka sögunni, að Eggert hafi átt stóra hornskeið, hafi hann þá gefið hverjum manni vel kúfaða skeiðina af smjöri með hverri málitið. Rausn þessi var talin, að haldið hafi lifinu í ör-eigahóp þessum yfir þá vertið.

Saga þessi er sérstaklega höfð eftir Guðrún Eggerts-

dóttur, fóstru og ömmusystur Snæbjarnar hreppstjóra Kristjánssonar. Hún mun hafa sagt honum frá þessu; önnur heimildin er frá Guðrún Guðmundsdóttur húskonu í Skáleyjum, en hún hafði söguna eftir móður sinni, Kristinu Pétursdóttur. Ólöf Jónsdóttir, sem kölluð var „skálða“, móðir Kristinar, sagði dóttur sinni líka frá þessu; mun hún, Ólöf, hafa verið ein meðal þessara gustukafugla Eggerts. Allar lessar þeirar meðgerð voru stórmekar heiðurskonur, þótt fátaðar vært.

Óvist mun vera nær Oddbjarnarsker var fyrst notað sem verstöð. Ekki er óliklegt, að það hafi verið, er sjávarafla tregðist innarlega í flóanum. En hvað sem því liður, er það vist, að þangað var sótt til aflafanga, bæði úr öllum Flateyjarhreppi, nema Bjarneyjum, og líka úr öllum hreppum allt frá Gilsfjarðarbotni vestur til Barðastrandar; eða alls úr rúmlega 5 hreppum allan fyrrahluta átjándu aldar og sennilega mikil lengur. Árið 1703 telur Árni Magnússon, að verið hafi 27 ver búðir i Skeri og þá hafi gengið þar 33 stærri og minni bátar til fiskjar, þar af einn áttæringur og eitt priggja manna far. Hann getur þess líka, að þá hafi verið róið þaðan bæði að hausti og vori. Sögsögnin um Eggert Ólafsson bendir líka á, að svo hafi enn verið um hans daga. Margt fleira mætti um þetta segja, ef rúm leyfði.

Oddbjarnarsker liggar vestur af Flatey um 12 km. og viðlika langt frá Hergilsey, er það vestasti grashólminn í Flateyjarhreppi. Er Flateyjareignum var skipt, var það látið fylgja Hergilseyjar-hlutanum, að öðru

en því að Flateyngar skyldu hafa þar selveiði annað hvort ár, þar var í rekstrarlögnum, og svo reka að hálfa, ef nokkur yrði. Hinsvegar skyldu Hergils eyngar hafa gras og varp og vertolla að öllu leyti.

Heimildir munu bó vera til fyrir því, að fyrst eftir að skipin fóru fram, hafi svonefndar Stykkiseyjar fylgt Hergilsey, en Oddbjarnarsker Flatey, en að Guðmundur Scheving eður aðrir Flateyngar hafi fengið Jón Eggertsson til að makaskifta á Stykkiseyjunum og Oddbjarnarskeri að öðru en hálfrí selveiði, svo sem áður er talið. Eggert var þá enn á lifi, og likaði illa þetta tiltæki sonar síns, að sagt var, en létt þó svo búið stunda.

Oddbjarnarskerið liggur um 11 km. í suðvestur frá Hergilsey, og er það syðsti og ysti gras hólminn, sem Hergilsey tilheyrir. Skerið sjálfst er allstórt um fjörur, en um flóð fer allmikill hluti þess i kaf; utan til á því er þó alllangur klettagangi, sem Bjálfatangi er kallaður. Yfir hann flæðir aldrei nema ef vera skal í vetrarbrim um. Sennilega er öll lengd þess um 200 m. og br. um 100 m. Grashólminn, sjálfst Oddbjarnarskerið, er um 100 m. langt og rúmir 80 m. að breidd, eður svo var talið um 1880. Hólminn er aðeins allhár skeljasandshaugur ofan á klettahleinunum; það er lítið eitt bogadregið til beggja enda og hvergi á því neinir vogar né víkur. Óvist er, hvort hæð þess hefir nokkurn tíma verið mæld, en sennilega er hún ekki minni en 10 m. yfir flæðarmál. Að ofan er það kúpuvarið, þó ganga tveir lágor balar eftir því endilöngu norður og suður. Á þeim stóðu flestar verbúðirnar. Lautin milli balanna er kölluð Skötutjörn. Í henni er þró, eður vilpa; mælt er, að reynt hafi verið að grafa þar til vatns, en ekki tekist.

Alt er skerið vaxið þéttu og loðnu melgrasi; verður það viðast meðalmanni í hné og alt að mjaðmarhæð þar, sem loðnast er. Sennilega er það melnum að þakka, að þessi einstæðings sandbali er enn við lýði, og ekki orðinn örfoka fyrir löngu.

Á seinni árum þeim, er róið var í Skeri, var venja að slá melinn nokkru eftir að haustróðramenn komu í verið; voru valdir til þess þurrir landlegudagar. Melurinn var þá þegar settur upp í smáar lanir (sæti) og láttinn standa svo um lengri eður skemri tíma eftir ástæðum; síðar var hann borinn

saman í stóra galta. Þannig var hann láttinn standa, litt eða ekkert umbúinn, til vetrar. Að vetrinum var hann svo fluttur heim á áttæringum jafnóðum og hann gafst upp. Voru ferðir þær kallaðar „melferðir“. Reyndust þær stundum all erfðar, þótt vegalengdin væri ekki meiri en hér var talin. — Melurinn var einkum notaður handa kum og þótti allgott mjólkurfóður; svo mun og enn vera.

stækkaðan straum; er hún i dálitilli bergskál. Hitinn í henni mun vera um 40—45° C. Vatnið í henni er nokkurn veginn hreint, með litlum eður engum seltukeim.

Innst í Oddbjarnarskerinu er aflangur, töflumyndaður klettur, fárra metra breiður, og rúmlega meters hár. Um stórfjörur þornar hann, en í kringum hann og á honum svarrar brimið ár og síð og alla tið, ef nokkuð er í sjóinn. Frá klettinum og upp

hepnast að ná vatninu seltulausu, er svo stóð á. Annars fluttu allir vermann vatn með sér að heiman á kútum og ankerum; var það einkum haft í blöndu og kaffi.

Nokkurn spöl út af Oddbjarnarskeri er einstakt klettasker, langt og mjótt, sem nefnt er „Frúsela“ á herforingjaráðs-upprættinum, en mun að réttu hafa heitið „Frussæla“, því að á því brýtur alla jafna ef nokkuð er í sjóinn.

Fiskislóð sú, er sótt var jafnan á úr Skeri, er í suðaustur, suður og suðvestur þaðan; er það alt grunnið flágrynni, með smá brúum og grunnum pollum. Grynt mun vera þar, sem lagðar eru lóðir, á svo nefndu Skorarnefi; þar var talið 8 faðma dýpi. Dýpst var í systi „Brekkudjúpi“. Þar var talið fertugt djúp. Þetta er haft eftir Snæbirni Kristjánssyni; hann sagði mér það, er eg réri hjá honum árin 1881—82. Snæbjörn var allra manna kunnugastur, sem eg til þekkt, baði á Skermiðum og um allan vesturluta Breiðubugtar.

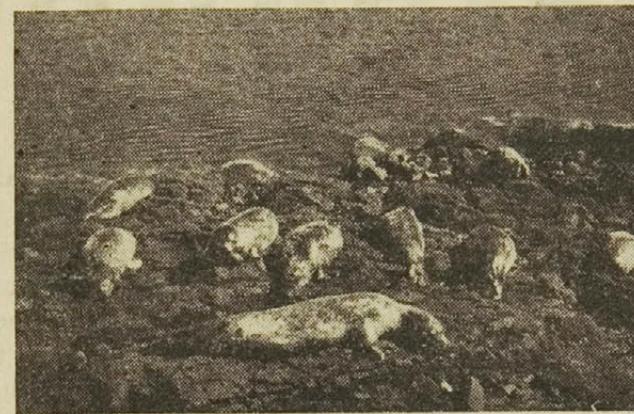
Stórsjósamt er jafnan á Skermiðum, einkum í vestan og suðvestan átt, sbr. visuna „Vestanáttar voða él“.

Ærið var langræði úr Skeri til ystu miða. Talið var t. d. að þrjár vikur sjávar væri út á svo nefndu „Rúst“ og nokkru styttra í svo nefndan „Indriðáál“. Tvær vikur voru taldar á „Brekku“, og svo þaðan af styttra til annara miða.

Á síðarhluta 19. aldar var sótt til róðra í Skeri, sbr. saker aðeins að haustinu. Þá jaði þá haustvertið eyjamanna, og landmanna þeirra, sem voru í Skeri og Bjarneyjum, skömmu eftir réttir eða er lokið var „landferðum“ eyjamanna, — en svo nefna þeir fjárlutninga á milli lands og eyja að vori og hausti. Að sumrinu koma þeir öllu sauðfé sinu fyrir á landi til hagagöngu.

Hergilseyngar og Sauðeyngar kappkostuðu þó oft að fara nokkurskonar „aukavertið“ út í Skeri fyrir réttir, og halda þar til frá viku til hálfs mánaðar, eftir ástæðum. Þeir „túrar“ hephnudust oft prýðisvel. Stundum skruppu Hergilseyngar þangað lika nokkra daga fyrir sláttinn, að loknum vorróðrum í öðrum verstöðvum, t. d. á Hvallátrum vestra.

A timabilinu frá 1875—1890 munu verbúðir í Oddbjarnarskeri sjaldan hafa verið fleiri en 7 og aldrei fleiri en 10. Allar voru búðir þessar loftlausar;

Selir liggja á skeri í Breiðafjarðareyjum.

Aðkomuvermenn (aðrir en Hergilseyngar) hjálpuðu oft til við melsláttinn. Eg, sem þetta ritra, man ekki eftir, að eg heyrði nefnda aðra mæltolla í Skeri en þessi handavik við melsláttinn. Af hásetahlutum voru þeir ekki greiddir, svá að eg vissi. Formenn og bátaergendur áttu sjálfir búðir sinar og hjalla, það er að segja viðinn. Torfið varð að flytja að heiman. Grjótnám var heimilt í Skeriu.

Lending og vatnsból.

Norðvestan-megin Oddbjarnarskers er annað sker, sem heitir Laugasker, langt og mjótt klettasker, jafnlangt Oddbjarnarskeri eða lengra. Sundið milli skerjanna mun vera 120—150 faðma breitt um fjörur. Innst þornar það þó um stærstu fjörur. Yst er sundið þráðmjótt. Þar er boði í sundinu; að innanverðu er líka sker, sem „Trumba“ heitir, og þrengir hún sundið á þann veginn. — Lendingin, sem er norðvestan-megin á Oddbjarnarskerinu, er þannig alvarin fyrir sjógangi af öllum áttum, enda er þar talin liflending upp í mjúkan sand, en nokkuð er vandratað inn í sundið, einkum að utanverðu.

Laugaskerið dregur nafn af því, að á því eru tvær laugar, kallaðar hærri og neðri laug. Í hærri lauginni næst í vatn um smástraumsfjöru. Sandur er þar, sem vitað er um laugina; verður því að grafa þró í sandinn, til að ná í vatnið; er það þá hvitgrátt af kalki, blandað sjó og næsta ólystugt til neyslu. Neðri laugin kemur upp um hál-

að sandinum er mjótt hleinarif, nokkuru lengra en kletturinn. Klettur þessi er kallaður „Vatnssteinn“ eður „Vatnssteinar“; dregur hann nafn af því, að ofan í miðjan klettinn er þró, um 50—60 cm. löng, um 40 cm. breið og um 20—30 cm. djúp. Í þróarhótinum er mjótt uppsprettupípa, með svo heitu vatni, að sjóða má í því egg og þunn fiskstykki. Likast til er hitinn í lauginni um 80° C. Kletturinn snýr frá austri til vesturs. Á norðurhlíð hans eru nokkrar holur eður pipur, skamt fyrir ofan fjörumálið. Í þær eru feldir grenitappar; séu þeir teknir úr pipunum, rennur vatnið um þær út í sjóinn, en ekkert kemur í laugina. Litur því út fyrir, að einhvern tíma í fyrndinni hafi þróin verið klöppuð þarna í klettinn, og borað svo niður úr botni hennar eftir vatninu. Engin munnumæli eru þó til um það, en sagnir eru um það, að áður fyrst hafi blýtappar verið í pipunum utan í klettinum, en að einhver of ágjarn náungi hafi hnuplað blýtöppunum, en látið grenitappa í staðinn.

Vermenn í Skeri sættu jafnan lagi að ná þarna vatni, er tækifaeri bauðst; það var kallað „steinvatn“. Þótti það langt um betra en „laugavatnið“, enda þurfti ekki að sækja það á bát. Dæmi voru til þess, að ef „steinafjara“ var og menn voru í vatnsþróng, en brim var á, svo að gekk í laugina, að skinnklæddir menn stóðu ábrima við laugina meðan vatninu var ausið í ilátin. Sjaldan mun þó hafa

gerðir
veggirnir *bygðir* úr torfi og grjóti, vel 5 feta háir, lengdin um 7—12 álnir, breidd flestra um 5 álnir. Sperrur vóru settar á veggi, langbönd vóru á sperrum, viðaráefti og torfþak. Fáar einar vóru *bygðar* með mæniás og stoðum. Litill gluggi var á hverri búð. Ein skipshöfn var um hverja búð, nema tvær eða þrjár þær stærstu; vóru þær ætlaðar tveimur skipshöfnum.

Við hverja búð var dálitið anddyri eða skýli, sem nefnt var „kró“; var hún jafnframt notuð fyrir eldhús.

Var króin ekki hærri en svo, að vel var manngengt. Í henni vóru einar eða tvennar hlóðir, eftir því, hvort búðin var ætluð inni eða tveimur skipshöfnum. Jafnan vóru þrjú rúm í hverri búð, sem ætluð var inni skipshöfn, en sex i hinum, sem ætlaðar vóru tveimur. Rúmin vóru á lofti; undir þeim var geymt ýmislegt af færum vermannanna. — Flestar vóru búðirnar kender við bæi þá, sem þær tilheyrðu eða eigendur þeirra, t. d. Sáuðeyjabúð, Miðbaðarburúð, Snæbjarnarbúð o. s. frv. Um 1880 vóru þó enn tvær búðir í Skeri með sama nafni og Á. M. greinir. Hétu þær „Hrafnaðastallur“ og „Norðurseta“.

EKKI var venja að gera menn út til allrar vertíðarinnar i einu í Skerið; hefir það meðfram verið sökum þess, hvað vertíðartíminn var óákveðinn og til-tölulega stutt heim.

Að heiman höfðu menn vatn og eldivið, og til matar harð-fisk, brauð og feitmeti, og nýtt ósoðið kjöt, um 4—5 pund til viku hvarrar, eftir efnum og ástæðum; sömuleiðis dálitið af kaffi og sykri, en jafnan var það af skornum skamt.

A hverjum bát var einliver hásetanna „kokkur“; hann hit-aði kaffið, sauð fisk einstökum sinnum og eldaði graut með kjöti á hverju kvöldi. Hver maður átti sinn mjölkil hangandi í búðinni. Matsveinninn tók svo einn mjölhnefa úr hverri skjóðu dag-lega til kvöldgrautarins. Kjöt sauð hver maður daglega eftir eigin vild, og merkti stykki sitt með digrum trénagla, sem kallaður var „skola“. Pannig þekti kokkurinn hvað hver átti, er kjötið kom soðið úr pottinum.

Bátarnir, sem róið var, voru flestir stór fiögra manna för, sem báru frá eitt til hálft annað tonn til að vera vel færir; þeir stærstu ef til vill nokkuð meira. Allir höfðu þeir eitt stórt hversegl, sem kallað var „skektusegl“; var það um ½ haerra á afturjaðar en forjaðar,

jafri
Í forkanti þess var járnkrókur, sem krækt var í járnlykkju utan á saxinu að faman. Lykkjurnar vóru þrjár hvoru megin. Skautið var svo fært fram og aftur eftir saxinu, eftir því hvæ mikið var beitt á. Í afturskautinu var hæfilega gildur kaðall. Hann var dreginn undir röng aftarlega í skut. Var það haft laust að öðru en því, að stýrimaðurinn hélt því með þeirri hendinni, sem hann hafði ekki á sveifinni; með öðrum fæti spryrnti hann við því að rönginni, gaf svo eftir eður dró inn, eftir því sem við þótti eiga. Þannig mátti svo að orði kveða, að margir þeir snillingar stýrðu bæði með segli og stýri. — Á sumum bátum var lika dálitið gaffalsegl aftur í, kallað aftur-segl. Þótti það bæta töku og auka gang í beitivindi. Undir seglum þessum fengu margir þessara sníklar báta ótrúlega mikið hlaup. Dæmi vóru til þess, að þeir fóru um 8 milur á vökunni eða meira. Til sönnunar því er það, að einu sinni var stórr skektu sigt með svona bversegli í bráða sunnanleiði frá Siglunesi, ycta bæ á Barðaströnd, vestur að Látrum a klst., en það eru sem næst 28 sjómilur. En það var meðstreymt.

Jafnan vóru sex menn á hverjum bát, og þótti oft ekki af veita, er langt var sótt og andróður heim, sem oft kom fyrir, í snördum austan og norðan vindum út flóann. Einstóku sinnum vóru fiðir menn á minni bátum, helst framan af vertíðinni.

Veiðarfæri þau, sem notuð vóru, vóru svo nefndar haukalóðir*) og halfæri. Þinullinn á lóðum bessum var úr fjögrundalínu, brír faðmar vóru hafðir á milli öngla. Tuttugu önglar urðu bá á sextugri línu. Þriár slíkar línar fylodu oftast hverium bát, sialdan meira. Þriú eður fiögur halfæri munu hafa fylgt hverium bát. Á lóðir bessar var beitt borski og ýsu, munnafögum, lifur og gotu úr sprökum. Best þótti smáýsa til beitu, næst nýum silungi, sem sialdan var völ á. Fuglakið þótti líka ágæt beita, en bað var fremur notað, sem haldfærabeita, og torskengið að haustlinu. Haldfærin sem notuð vóru, vóru sextugar línar, oftast briggia puna, lóðin, sem bar vóru kallaðar „sókkur“, vóru höfð sem allra

*) Það sem Breiðfirðingar kalla haukalóðir nefna sunn-lendingar skötulóðir, en Ísfirð sprökusnæri.

léttust, svo að færið gæti borið sem allra lengst með straum. Haldfæraönglarnir vóru hafðir mun stærri en haukalóðarönglar, oftast íslenskir. Er þeim var rennt, vóru þeir beittir með mörgum smáum beitum, alþrá oddi að ávafi. Fiskilegast þótti, að fleiri en ein beitutegund væri á önglunum, t. d. ýsa og fuglakjöt, sín talan af hvoru á víxl, var það kallað að beita tannfyrðing. Gott þótti að beita spróku-hjarta á oddinn.

Er góð sjóveður vóru, var oftast róið fyrir og um dægramót, var þó nokkuð farið eftir straum- og sjávarföllum. Er til miðs var komið, var fyrst lögð lóðin, var svo farið nokkurn spöl frá því duflinu, sem síðar var sleppt og lagst þar við akkeris-dreka. Formaður og hinn austurrúmsmaðurinn reindu þá sínu færinu hvor. Væri þá upptaka falls, var tekið lítið sem ekkert grunnmál. Eftir stundarkorn var aftur rennt í botn, og svo hvað af hverju svo lengi sem færið bar út. Er fallið var vel hálfnad linaði straumurinn, og sökkunni sló í botn, var þá tekið alllangt grunnmál, var það nefndur stans, eða að stansaði. Síðan bar færið heim, smátt og smátt, þar til að það stóð beint niður. Þá var liggjandi, flágðs eður fjöru. Ýrði flyðru vart um útburð, var afli talinn viss um heimburð. Um liggjanda var svo létt úr legunni, lóðin dregin og færð á annan stað, lagst svo aftur sem fyrir. Þetta vóru nefndur kóst. Sjaldan voru lögð fleiri en tvö kóst fyrir daginn.

Nefnd vóru lóðasár, bar sem lóð hafði verið lögð, eður legið í legu, og þótti ekki fengvænlegt að leggja þar aftur né liggja í legu fyrir í fyrsta lagi á næsta stórstraum, því þá bjuggust menn við nýri göngu.

Einkum var sóttst eftir heilagfiski, og skötu. Porsklóðir vóru ekki notaðar á Skermiðum, nema helst Brekkudjúp fyrir ýsu síðanhluta vertíðar, bó ekki árlega, en reynt var að fá þorsk og ýsu á haldfæri til beitu fyrir spróku, bæði á lóðir og haldfæri í legu.

Allgóður afli þótti fengið hundrað sprökur breytandi eða meira á bát yfir vertíðina (áður meira), og nokkuð af fullorðinni skötu að auki. Hundrað og fimmtíu sprökur á bát þótti af braðs afli. Breytandi vóru þær sprökur kallaðar, sem teknar vóru af átta limir, sem kallað var, n. l. fiögur flök, tvö rafabelti og tvær höfuðkinnar — vangar. — Kom þá einn limur í hlut, ef skipt var í átta staði.

Voru það sex manna hlutir, báts-hlutur og veiðarfæralslutfur.

Bæði í Bjarneyjum og Oddbjarnarskeri vóru þessar breytandi sprökur gerðar þannig til, að fyrst var rist fyrir beltunum hvita megin, var þá allþykkur vöðvi láttinn fylgja hnakkabeltinu, svo langt aftur, að nam broddinum á eyrugganum, var það kallaður hnakki. Var svo ristur skurður þar þvert yfir, um eyruggabroddinn belta á milli. Þaðan langskurður eftir miðju aftur að strabba, þar vóru tekin tvö flök. Á sama hátt var rist fyrir svarta megin. Fyrir kviðbeltinu var rist framundir kverk, svo sneið framan af kviðnum fylgdi því beltinu. Framan af kviðnum, næst beltinu, var skorin sneið langs í gegn, var hún nefnd „vaðhorn“. Það var kverkin. Sneiðin náði aftur að flökunum. Sá, sem dró sprókuna átti vaðhornið og sporðinn fram að beltum, var það nefndur „ábati“; kæmi sprakan á lóð, fylgdi ábatinn veiðarfærahlutnum.

Sprókufla var jafnan skift eftir hvern róður, sömuleiðis öðrum afla ef ~~hökkuð~~ var, ~~hökkuð~~ skötu, hún var látin biða. Var þá fyrst skipt í fjóra staði, vóru það nefnd ~~læsi~~. Sprókuflum var skipt þannig í köstlin, að i kast var látið svart hnakkaflak og kviðbelti; svart kviðflak og hnakkabelti; hvitt hnakkaflak og hvítur vangi, og loks hvitt kviðflak og svartur vangi. Hvor vangi var tekinn aftur að flökum, samkv. áður sögðu. Þannig þóttu skiptin verða jöfnust. Var svo stungið á köstunum í hluti, svo herti hvor sinn hlut.

Öll flök vóru rist eða flött og hvert í rikling, nema stundum hin stærstu og feitustu, sömuleiðis öll stór og feit rafabelti. Pótti það hin dýrasta og besta vara, enda dýrari en ~~altann~~ annað fiskifang. Sex fjórðungar riklings vóru taldir gildara vættarvirði, en fjórir fjórðungar vel harðra rafabelta. Vangar, smábelti, spíldingar — hryggir — og ábalar vóru oft kallaðir „beimlimir“, vóru þeir jafnan étnir nýir, signir eður saltaðir. Skata var kösud fyrst og svo söltuð.

*) Er lokið var skiftum sneri einhver skipverja sér frá, en annar benti á hvert kast, eða hlut og segir: „Hver skal þar?“ Hinn tilnefnið einhvern skipverja, eða bát, t. d.: „Par skal Jón“, eða „þar skal báturinn“ o. s. frv. Þetta var kallað að stinga á,

Ef
Væri um þorsk að ræða, eða
ýsu, var því skift eftir hvern
róður. Porskurinn var hnakkaf
flattur og hertur á rám í hjöllum,
en ýsa oftast höfð til soðs
ný eður sigrin.

Á áribili því, er hér um ræðir
— 1875—1900 — munu 8—12
bátar hafa gengið í Skeri árlega
að haustinu. Flestir voru þeir
haustin 1881 og 1882. Þá gengu
þaðan 14 bátar um nokkurn
tíma. Tvær skipshafnir lágu þá
við tjöld. Voru þá um 80 ver-
menn í Skeri; voru það flest all-
menn á léttasta skeiði, frá 18
ára aldri til fertugs, og fáeinir
rökvar stúlkur á sama aldri, og
svo nokkrir æruverðir öldungar,
frá fertugu til fimmtugs eða
eldri.

Samkvæmt áður sögðu, var þá
allþéttbýlt á þessu litla landi, því
þá hefir einn maður komið á
hverja 100 fermetra að meðal-
tali hér um bil. Þó hefir verið
þéttskipaðra 1703, því þá telur
A. M. að 167 vermenn hafi verið
í Skeri, og nokkrar þjónustur
að auki.

Oft var glatt á hjalla hjá Sker-
piltum ekki síði í landlegum,
sem að likindum lætur. Margir
hagryðingar voru þá meðal
þeirra, sem létu stundum fjúka í
kvíðlingum; þar á meðal Hall-
björn B. Bergmann, sem var
manna fyndnastur og hagorður
prýðilega, en þótti stundum all-
bersogull.

Yt á Skerínu er dálítil slétt
grind, sem kallast „Fit“; hún var
höfð að leikvelli.

Sjálfsgagt þótti að glima um
sýslu á hverju hausti. Fór kapp-
leikur sá ætið fram á Fitinni.
Keppendur voru þeir einir, sem
reru í fyrsta sinni í Skeri*). Lög
mæltu svo fyrir, að sá skyldi
hljóta sýslumannstignina, sem
mestur reyndist amlóðinn og
engan nýliðann gat lagt í tveimur
glimum af þemur.

Lika þektist að þreyta ýmsa
aðra útileika, svo sem að fara í
ofanreið, skjaldborg, höfrunga-
hlaup, og að sækja smjör í
strokk og fleira. Leilar þessir
voru ætið þreyttir á Fitinni.

Oft voru lesnar sögur, og þó
einkum kveðnar rímur að kvöld-
inu í sumum búðum, er land-
legur voru. Völdust ætið til þess
bestu kvæðamennirnir. Var þá
jafnan húsfulli af tilheyrendum,
eins og þá kirkja er þeit sótt á
hátiðum. Í flestum búðum voru
lesnir kvöldlestrar, og sunginn

) Leikur sá, að glima um
sýslu, þektist raunar í flestum
öðrum veðlistöðum, að miðst
kosti á Vestfjörðum.

sálmur fyrir og eftir, er liðnar
vóru veturnætur, eins og þá var
alsiða á hverju sveitaheimili.

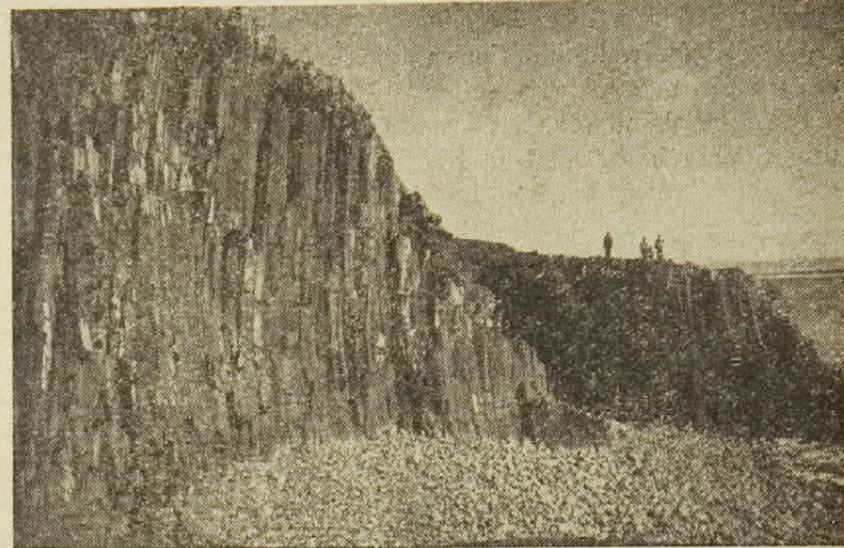
Á þeim árum var ekkert vin-
bann á landi hér, enda gerðu
sumir Skersarar sér stundum
dagamun í landlegum og glöddu sig á góðri stund á
vintári með kunningum sinum.
Almennur drykkjuskapur átti
sér þó ekki stað, né kom nokkurn
tíma að gjaldi í sjóferðum,
sem þó voru oft og tiðum all-
djarflegar. Það, sem hér hefir
verið sagt af vermannalifi í
Oddbjarnarskeri á síðari hluta
19. aldar á, að flestu leyti, lika
við um Bjarneyjar, Sigrunes og,
ef til vill, um fleiri veiðistöðvar
við Breiðafjörð á sama tíma.

Að lokum skal sagt hér frá
einni sjóferð Snæbjarnar Krist-
jánssonar haustið 1883.

Haustið 1883 gengu 12 bátar
úr Oddbjarnarskeri. Voru þar
þá margir dugandi formenn.
Meðal þeirra var Jón nokkur
Jónsson úr Hergilsey, að auk-
nefni Sauðeyingur. Var hann
hinn kappsamasti sjósóknari, og
það svo, að tiðum þótti við of;
hann var og bráðheppinn afla-
maður. Hann fór síðar til Amer-
íku. Annar atkvæðamesti for-
maðurinn var var þá Snæbjörn
hreppstjóri Kristjánsson, þá frá
Svefneyjum. Hjá honum þótti
fara saman kapp með forsjá,
sem og flestir aðrir sjómanns-
hæfileikar, svo að orð var á
gert. Priðji formaðurinn, sem
kemur við sögu þessa var Krist-
ján Jónsson frá Hergilsey, faðir
Snæbjarnar, og hinn fjórði var
Sigurður Ólafsson frá Hölsbúð i
Flatey, nafntogaður formaður á
Hellissandi um fjörutiu vetur
og vor. Hinir átta Skersfor-
mennirnir koma ekki við sögu
þessa.

A nefndu hausti, laugardags-
morgun einn skömmu eftir veturnætur,
að vestan hryðju veður var á og ekki gott útlit, og
allmikill sjór. Þá um dægramót-
in fréttu menn, að Jón Sauðey-
ingur væri að fara á sjóinn og
svo Snæbjörn; sagt var, að þeir
ætlaði suður í Bjarneyjar-ál.
Þangað eru sennilega um 9 sjó-
milur, en voru raunar taldar
fjórar vikur sjávar. Um full-
birtuleyt kemur Sigurður Ól-
afsson inn í búð sina og segir:

„Fyrst eg segi það, eg skal á
þyrgjast“ — það var orðtak-
hans — „fyrst Snæbjörn eltir
Jón Sauðeying, má eg elta Krist-
ján. Hann er róinn. Farið þið að
fara í, drengir.“ Jón og Snæ-
björn reru nokkuru fyrir flóð,
en Kristján er lítið eltíð var brost-
ið. Er þeir Sigurður og menn

Vadsteinabjargið í Hergilsey. Það er stuðlabergsbjarg er rís þver-
hnípt og formfagurt úr sjó. Er þess að nokkuru getið í Gisla sögu
Súrssonar.

hans komu til skips fylti hjá
Kristjáni skamli frá Früsselum.
Hann sneri þá aftur, og ekkert
varð af róðri hjá neinum um
sinn. Veður fór heldur hægj-
andi, svo að allir réru um hálf-
fallinn sjó, til eins kasts, suður á
svonefnar „brúnir“ suður af
Skerinu. Er langt var liðið á
vesturfallið segir Sigurður:
„Við skulum taka lóðina, dreng-
ir. Við verðum að ná heim um
fjöruna og sækja okkur vatn
áður en fellur í laugina.“ Petta
var gert, enda komu allir að um
fjöruleytíð.

Með aðfallinu gekk vindur allt
í einu í austur og hvesti með all-
miklu kafaldi. Er nokkuð er
fallið að, kemur Jón Sauðeying-
ur siglandi; var þá lítið eitt byrj-
að að dimma, en Snæbjörn kom
ekki. Kvöldið leið, vindur og
kafald fór heldur vaxandi. Snæ-
björn kom ekki. Jón sagðist svo
frá, að þegar hann hafi sigt úr
Álnum, hafi mönnum sínum
sýnst Snæbjörn leggja frá niðri-
stöð.

Nóttin leið. Ekki kom Snæ-
björn. Þá fór mönnum í Skerínu
ekki að standa á sama. Kristján
faðir hans bar sjáanlega harm í
huga þótt hann talaði fátt. Á
sunnudaginn var norðan bál-
garður. Þó kom bátur úr Flatey
út í Sker. Ekki hafði Snæbjörn
komið þar og ekki kom hann
þann dag í Sker. Næstu nótt, að-
faranótt mánudags, hél Krist-
ján einn til í búð Snæbjarnar
sonar síns. Sumir gátu þess til,
að hann hefði viljað vita, hvort
hann yrði nokkurs var.

Á manudagsmorguninn voru
menn árla á fótum; var þá komi-
ði gott sjóveður, og allir bjuggu
sig í róður, en með birtingunni
sást bátur koma siglandi heiman
úr Sauðeyum. Það var Snæ-
björn. Er Snæbjörn lentl, var
Sigurður Ólafsson að setja til
sjávar. Einn háseta hans hefur
Snæbjörn fagnandi. Snæbjörn

segir: „Eg bjóst nú tæpast við í
fyrrakvöld, að eg myndi heilsa
þér hérra á sandinum núna,
karl minn.“ Hinn segir: „Eg er
nú að fara á sjóinn. I kvöld kem
eg til þín í búðina og fæ mér
fréttir.“

Um kvöldið, er lokið var
fjöruverkum, fór þessi um-
ræddi kunningi Snæbjarnar að
finna hann og drengi hans og
sprýja tíðinda.

Þeim sagðist svo frá: Við
fyrstu austurfalls upptöku voru
þeir báðir að draga lóð sina, Jón
og Snæbjörn. Þegar Snæbjörn
var nærrí kominn að niðristöðu,
segir einn af hásetum hans:
„Nú leggur Jón frá niðristöðu.“
„Þá leggjum við lika frá niðri-
stöðu,“ segir Snæbjörn, „ekki
fer eg á undan Jóni.“ Petta var
gert. En er þeir hófðu lagt lóð-
ina, sigldi Jón. Fallið hagnaði
svo þeir Snæbjörn náðu ekki
lóðinni fyrr en strauminn linaði.
Duflin hafa likast til sokkið.
Peir vildu ekki yfirgefa lóðírnar.
Vindur fór vaxandl, og tók að
dimma bæði af kafaldi og nóttu.
Peir vissu, að veður var gengið
til austurs, því straumur lá undir
vind. Er linaði straum náðu
þeir lóðinni. Var svo undið upp
segl og sigt norður. Er þeir
hófðu sigt nær klukkustund
hófðu þeir landkenningu af
lágu skeri, þá feldu þeir segl og
athuguðu skerið og þektu, að
það voru svo nefnd Oddleifssker.
Þau eru hálfa viku sjávar
austur af Oddbjarnarskeri og
liggja undir Flatey. Snæbjörn
segir þá við menn sina: „Hvað
sýnist ykkur nú ráð, drengir?“

Þeir báðu hann fyrir sjá. Hann
segir: „Eg þori ekki að lensa út-
eftir, er ekki viss um að hitta
sundið. Við skulum heldur reyna
að sigla vestur, ef verða mætti
að við kæmumst í hlé við Sauð-
eyjar, eður þá í ~~hauðstíflum~~, að
sigla upp á Barðaströnd. Eg
vena, að eg sé nú nokkurn veg.“

— praut

inn viss um stefnuna.“ Pessu ráði var hlitt, og sigt vestur. Er þeir höfðu sigt um stund gerðist sjór svo úfinn, að Snæbjörn gat engan veg varið báttinn, sagði hann, að hann hefði búið við, að hann gengi undir i hverri báru. Hann segir þá: „Nú erum við á Þórumum¹⁾ út af „Skjaldmeyjareyjum“. Hann léti þá ryðja sjö fullorðnum skötum og nokkuru af öðrum fiski. Lét svo einn manna sinna vera fram á, til að vita, hvort hann yrði var við brot. Skömmu síðar kallar stafnbúinn: „Nú grenjar boði hér á kulborða.“ „Það er ágætt,“ segir Snæbjörn, „það er Loftsboði; við erum á góðri leið.“ Eftir stundarkorn hafa þeir enn landkenningu og þeklu, að það var svo nefnd Skarfey, yst í Sauðeyjalöndum. Var þá liðinn hálfur annar tímí frá því að þeir undu upp segl i Bjarneyjaál, en vegalengd sú mun vera sem næst 16 sjómilum. Er þá felt segl og tekið til ára. Náðu þeir lendingu í svo nefndum Eldhúsvogi, yst á Sauðey eftir hálfar annarar klst. barning. Vegalengdin, sem þeir reru, mun vera tæp hálf vika sjávar (en hálfan annan klst. voru þeir að komast þann spöl).

Í Sauðeyjum bjó þá Árni Jónsson yfir Snæbjarnar, drengur hinn besti og höfðingi heim að sækja, enda skorti ekkert á bestu viðtökur og aðhlynningu. Á sunnudaginn sátu húsráðandi og gestir hans að sumbli og öðrum fagnaði og mintust fyrri svaðilfara og mannauna. Árni hessi var bróðir Jóns Sauðeyings.

Nú er löngu hætt að róa í Oddbjarnarskeri. Endurminningin ein varir enn sem hálfgleymdur draumur í hugum einstöku gamalmenna, sem þektu sjómannahlið þar af eigin raun, og höfðu kynst þar mörgum dugandi sægarpi, og fjöldu kátra og tápmikilla félagsbraðra.

Heill og heiður sé minningu Oddbjarnarskers.

— Mamma, eg get ekki þrætt þessa nál.

— Hvers vegna, góða míni?

— Í hvert skifti, sem þráðurinn nálgast augað, lokar hún því.

Smiðurinn: — Jæja, Villi, ertu búinn að hvessa öll verkfærin?

Lærlingurinn: — Já, öll nema sögina. Hún var svo ansi skörðott. —

1) Þarar eru grunnsevísflálar um 10–16 m. dýpi.

„**M**EÐ HVORUM er samúð Mexikó-manna?“ er eftir William H. Lander, fréttastjóra United Press í Mexikó. — Leiðir hann rök að því, hvernig samúð Mexikóbúa skiftist milli Bandamanna og Þjóðverja í styrjöldinni, sem nú stendur yfir, og gerir jafnframt grein fyrir ástæðum hverra aðila fyrir sig.

FRÁ STRÍÐINU:

Með hvorum er samúð Mexikómanna?

SAMÚÐ Mexikóbúa með ófriðarþjóðunum í Evrópu er mjög skift. Það er fremur erfitt að dæma um það með nokkuri vissu, hvort Þjóðverjar eða Vesturveldin eigi samúð meirihlutans.

Þetta var öðruvísi 1914–18. Venustanio Carranza, herhöfðingi, sem sat að völdum mestan hluta styrjaldartímans þá, var vinur Þjóðverja og sama var að segja um flesta opinbera embættismenn. Óhætt er vist einnig að fullyrða, að flestir þeirra, sem mynduðu sér einhverja skoðun á málunum, fylgdu Þjóðverjum að málum. Auðvit að voru allmargir embættismenn fylgjandi Bandamönnum og sumir þeirra sögðu af sér, vegna þess, að þeir gátu ekki fallist á utanrikisstefnu Carranzas.

Það er erfðara nú að dæma um það, hvorum meiri hlutinn er fylgjandi. Sumir segja að

flestir sé hlyntir Bandamönnum, en aðrir að samúðin með Þjóðverjum sé raunverulega mun meiri en menn gruni. Einn maður hefir sagt við mig: Priðjungur landsmanna hefir enga skoðun í málunum, priðjungur er með Bandamönnum og priðjungur með Þjóðverjum. Þetta álit manna ætti að sýna, að hvorugur styrjaldaraðila hefir yfirgæfandi meirihluta.

Þjóðverjar standa á gömlum merg.

PÍÐVERJAR hafa lengi átt nikla samúð Mexikómanna. Þýsku innflyttjendurnir — ríkir sem fátækir — hafa jafnan getað samlikt sig umhverfinu. — Margir þeirra hafa kvongast mexikónskum konum, og þeir hafa ekki litid á sig sem æðri menn en landsbúa. Auk þess dást Mexikóbúar að dugnaði og nákvæmni Þjóðverja og hinum vel æfða og agaða her þeirra.

Margir þeirra, sem voru hlyntir Þjóðverjum 1914–18, urðu það ósjálfrátt, vegna hinnar miklu aðdáunar, sem sjóliðasveit ein þýsk vakti á sér á aldarafmæli lýðveldisins 1910. Kom hún til Mexikoborgar í heiðursskyni við lýðveldið.

— Meðan borgarastyrjöldin spænska geisaði var stjórnin mexikanska hlynt Madrid-stjórninni, en flestir hinna

„flibbaklæddu“ fylgdu Franco. Sá tímí var því góður til þýks undirröðurs í Mexiko, því að Hitler var annar aðalstuðningsmaður Francos. Það er t. d. talið mikilvægt tímanna tákna, að eina uppþotíð gegn Gyðingum, sem orðið hefir í Mexikoborg, varð þegar Þjóðernissinnar héldu upp á fall Barcelona í janúar 1939.

Þýsku landnemarnir í Mexiko eru áhrifamiklir. Í Chiapas-héraði ráða þeir yfir allri kaffiframleiðslunni, alveg eins og þeir gera það í Guatamala, sem liggar alveg að landamærum Chiapas. Um alt landið stjórnar þeir lyfjaversluninni, járvöruversluninni og yfirleitt öllum innflutningi. Á friðartínum gengu skip Hamborg-Ameríklínunnar milli VeraCruz, Tam-pico og Hamborgar.

Sum tímaritin fjandsamleg Bandamönnum.

Við þýsku sendisveitina hefir í mörg ár verið útbreiðslumálaráðunautur — en slikan

Panamaskurðurinn í Mið-Ameríku.

mann hefir þar engin önnur sendisveit. Hann hefir unnið af kappi. Flest tímaritin í Mexikó og sum dagblaðanna eru hlyntr Þjóðverjum. Meðal vikublaðanna má nefna eitt, sem er allveg nýtt og heitir **Timon** (stjórnvölkurinn). Ritstjóri þess er Jose Vasconcelos, sem bauð sig fram til forsetakosninganna 1930, en tapaði. Hann hefir lýst yfir því, að hann sé „gegn Engil-Sökum.“

Annað er það, sem hjálpað hefir Þjóðverjum — samningur Rússa og Þjóðverja. Allmargir þýskir flóttamenn, kommunistar og sósialistar, búa í Mexikó og unnu þeir áður gegn Hitler í félagi sem nefndist „Þýskt menningarfélag“. Nú logar þar alt i sundurþykkju. El Popular, blað Rússlandssinna, fær flestar fréttir sinar frá Berlin og Moskva og það hefir hætt öllum árásum á nasista, sem voru svo tiðar fyrir fáeinum mánuðum.

Frakkar eiga allmarga vini í Mexikó. Fréttamyndir af frönskum hermönnum eru vin-sælli en nokkrar aðrar. Flestir rithöfundar og listamenn í Mexikó telja Paris andlega höfuðborg latneskra manna. — Landsmenn urðu líka fyrir miklum frönskum áhrifum, þegar franskir hermenn vörðu krúnu Maximilans keisara og Carlottu drottingar.

Kommúnistaflokkurinn starfar af krafti.

Innrás Rússa í Finnland jón vinsældir Bandamanna. Prátt fyrir það hefir Rússland allmarga áhangendur. Kommúnistaflokkurinn í Mexikó hefir að visu aðeins 25 þús. skipulagsbundna meðlimi, en hann starfar af miklum krafti og meðlimir hans eru i mörgum áhrifastöðum.

Bretar munu hafa minsta hylli allra ófriðarþjóðanna. — Styrjöldin braust út á þeim tima, þegar vinátta var mjög litil milli Bretta og Mexikó-manna. Þegar Cardenas, forseti, gerði eignir dótturfélags Royal Dutch Shell-Mexican Eagle upptækur í mars 1938, urðu Bretar æfarreiðir og kröfðust þess, að þeir fengi þær aftur. Cardenas létt þær kröfur eins og vind um eyru þjóta.

Bretar fóru þá að brigsla Mexikómönnum um það, hversu seinir þeir væri að því, að standa við skuldbindingar sinar, en Mexikó svaraði með því að benda þeim á skuldri þeirra hjá Bandaríkjum. — Upp úr þessu var sendiherra

Einar Benediktsson.

Máttugi andi með eldinn í sál,
spámannlegan guðmóð og spekingsins mál.
Vígðu landsins tungu og vak yfir þjóð,
vegu hennar lýsi þín ódauglegu ljóð.
Stór var þinn heimur, á stórt þín hugði sál,
við sjörnulog sér undi og frumsólnabál.
Þinn tröllauknii hugur í hæð til guða kleif,
og himinleiðir allar til fjarstu miða sveif.

Voldugi hugur, og viðfeðma sál.
Kraftaskáldsins kyngi var kvæða þinna mál.
Enginn stærri fæddist hjá Eddunnar þjóð,
og aldrei kvað neinn sjáandi guðdómlegri ljóð.
Þinn andi sótti á brattann og miklar sýnir sá,
af sjónarhæðum skyndist um Gimlaveldin há,
en sá þar ekkert stærra, þótt sæi stórt og margt,
en „Sóleyjuna“ tignu með jöklaskrautið bjart.

Ættjörðin góða — ísland stóð hæst,
heimsins mikla undur, og hjarta þínu næst.
Hátignarfagur var himinn þíns lands,
á heiðum kvöldum sjást þaðan röðlar stíga dans.
Í mánagliti hrímklettar út við nyrsta ál
augum kristalls stara á norðurljósabál.
Þar leggur „ilm af steini“, er lognhljótt festir spor
á landið helgra sagna hið nóttausa vor.

Máttugi andi með eldinn í sál.
Ljóða þinna spaki er lífsins hávamál.
Þar opnir standa himnar og helgidómur hver,
um hugans víddir allar til fjarstu marka sér.

Hin dýptu rök og æðstu, sem dulmál hjartans á,
í dýrra hárta guðmáli kynslóðirnar sjá.
Sú ritning fyrnist alrei, sem innblásin er,
og alvíssmál skal nema hver lærivéinn hjá þér.

Skáldjöfur mikli, vér elskum þinn óð.
Dýrastan arf hinni íslensku þjóð,
sígildu spakmælin, sterkt eins og stál,
stuðlafríð sem björgin í landsins eigin sál,
vekjandi og heiðum sem vorsins mildi blær,
voldug eins og brimsog, er strendur landsins þvær.
Fossaniður heyrst í hrynjanda þess mál,
sem helgar vættir skópu á glóðum fórnarbáls.

Hvílist nú höndin — og hjartað er rótt,
sem gullið dýra hafði til guðanna sótt.
Fátæk verður alrei, þótt fámenn sé þjóð,
sem frægð hafa skapað hin dýrlegu ljóð.
Nú hefir þjóðin lagt í sinn helgasta reit
sitt höfuðskáld til hvíldar, — og sigurglöð það veit,
að alrei fæðist óþjóð á íslenskri jörð,
ef andi skáldsins mikla um Þingvöll heldur vörð.

Pétur Sigurðsson.

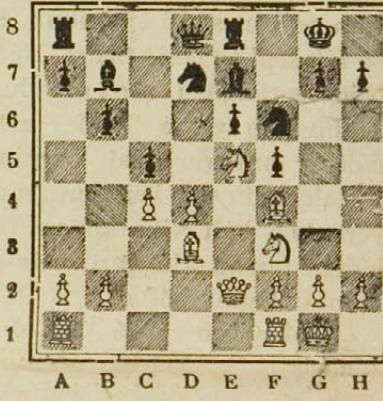
Mexiko í London kallaður heim og Bretar urðu þá að gera slikt hið sama. Ræðismannaskrifstofur eru þó enn opnar í báðum löndunum.

Til þess að gera teiknimyndina „Ferðir Gullivers“ þurfti að gera eina miljón teikninga Kvíkmyndahúsini í Ameríku taka tæplega $11\frac{1}{2}$ milj. áhorfenda Ef rigningin í norðvesturríkum Bandaríkjanna er 5 cm. undir meðallagi, munar það 200 milj. skef.

Skák

Franski leikurinn.

Hvitt: Aljechine. Svart: Feldt.
1. e4, e6; 2. d4, d5; 3. Rc3, Rf6;
4. pxp, Rxp; 5. Re4!, f5? (Petta er afleitur leikur, enda tapar svart skákinni á því hve lélegt vald hann hefir yfir reitnum e6 Gott var að leika 5. Be7 eða Rd7, en hinu síðarnefnda lék Nimzowitch á móti Aljechine í Kecskemet 1927); 6. Rg5! (Stysta leiðin til e5), Be7; 7. R5f3, c6; 8. Re5 (og þar verður hann fyrst um sinn!), o-o; 9. Rgf3, b6; 10. Bd3, Bb7; 11. o-o, He8; 12. c4, Rf6; 13. Bf4, Rbd7; 14. De2! (og hefir núilt í hyggju), c5 (svart sér ekki hættuna, sem skapast hefir við 14. leik hvíts, annars hefði hann sennilega reynt eitthvað annað, t. d. Rf8);

15. Rf7!! , KxR (Ef Dc8 þá 16. Dxe6 með hótuninni Rh6++ og Dg8+ og síðan Rf7mát, hið fræga „kæfingarmá“) 16. Dxe6!! (Ef KxD þá Rg5mát); 16. Kg6 (Ekki ... Kf8 vegna Rg5); 17. g4! Be4; (til þess að varna Bxf5, en ...) 18. Rh4 mát.

Skák þessi var tefldi í hermannasjúkrahúsini í Tarnopol árið 1916. Aljechine tefldi skákina blindandi. Hann var þá aðeins 24 ára gamall.

á hveitiuppskerunni Spörfugl hefir helmingi fleiri hálsliði en gíraffi í kínverska stafrófinu eru um 1100 mismunandi stafrir.

*

í strætisvagni.

Farþegi (fer út úr strætisvagni): Það er ópolandi hvað hafður er lítill vagn á þessari leið. Hann er altaf troðfullur.

Ekillinn: Höfðuð þér ekki sæti, herra minn?

F.: Jú, en konan mínn varð að standa alla leiðina.

* Undarlegur bjáni, þessi kennari, sagði Brynki litli, þegar hann kom heim úr skólanum í fyrsta sinn. — Hann sprýr mig og okkur krakkana um alla skapaða hluti

Trygðapanturinn.

Sögubrot eftir Manna.

Hann Eyþór var einn af þeim ungu mönnum, er láta hverjum degi nægja sína þjáning, og sjaldan bar hann miklar áhyggjur fyrir morgundeginum. — En hann var vinnusamur, röskur og iðinn, en ekki að sama skapi forsjáll um aflað fé. Ungir menn vilja líka njóta skemtilegra stunda. Skála við fagrar konur, og kynast æfintýrum næturinnar — þó það kosti peninga.

Við Eyþór vorum oft saman, og á laugardagskvöldin drukkum við stundum portvín og „landa“, því annað var ekki að fá í þá daga. Samvera okkar endaði þá oftast á dansleik i „Iðnó“, því Eyþóri þótti gaman að dansa, enda dansaði hann ágætlega, ef ekki var of mikið í kollinum.

Það var á dansleik, að hann kyntist henni Gunnfriði. Hún var þá í vist í finu húsi i „míljónahverfinu“. Gunnfriður var eldri en Eyþór. Myndarleg stúlka, en ekki smáfríð, og rauðhærð.

*
Það var eitt laugardagskvöld, löngu eftir að Eyþór hafði hafnað í hjónabandinu. Eg var einn heima. Dyrabjöllunni er hringt og Eyþór stóð í dyrunum.

Hann var nokkuð ölvadur, og er hann kom inn í stofuna, tók hann nærrí tóma flösku af „Svartadaða“ upp úr vásanum.

„Mig vantar meira,“ sagði hann og teygði úr flöskunni. „Lánaðu mér fimm krónur.“

Svo að það var erindið. — Eg var þá eins og oftar auralitill. Þó hafði eg stundum lánað Eyþóri nokkrar krónur og hann var skilsamur, eftir því sem getan leyfði. En síðan að hann giftist, var mér orðið ver við það, að lána honum peninga, ef eg vissi, að þeir áttu að fara fyrir áfengi.

Eg neitaði því, að verða við bón hans. Honum likaði það miður og marg bað mig að lána sér. Að lokum dró hann lindarpenna upp úr vestisvasanum og sagði:

„Þú getur haft þennan sem „pant“. Hann er tuttugu og átta króna virði. Afmælisgjöf frá konunni.“

Án þess að eg girntist pennan, létt eg að vilja hans og lánaði honum fimm krónur.

Það leið langur tími og oft sá

eg Eyþór, en ekki gat hann leyst út pennann. Hann hafði líka litla vinnu um þær mundir. Heimilið hafði sin útgjöld og svo var altaf einhverju fórná „Bakkusi“.

Eitt sunnudagskvöld fór eg heim til Eyþórs. Hann var ekki heima, en konan beið með matinn á eldhúsborðinu. Mér virtist hún óvenjulega raunaleg og andlitið duldi ekki kviða og erfidleika.

Eg spurði um Eyþór.

Konan hristi höfuðið. „Hann unir sér víst betur annarsstaðar en heima.“

Eg tók upp lindarpennan.

„Pennan penna á víst Eyþór. Penninn hefir legið hjá mér nokkuð lengi, en líklegast verður Eyþór aldrei svo efnun búinn, að geta leyst hann út.“

„Eg skil ekki,“ sagði Gunnfriður. „Og þetta er sami penninn, sem Eyþór tapaði í veturn. Og sárt hefir hann saknað hans, því penninn er fyrsta gjöfin, sem Eyþór fékk frá mér.“

Vist hafði eg sagt of mikið, því Eyþór hafði sagt konunni ósatt um hvarf pennans. Mér datt því i hug, að bæta fyrir frumhlaup mitt og lálast hafa fundið pennann. En Gunnfriður

hafði skilið. Og það var ekki laust við, að henni vöknadi um augu, er hún sagði, að þetta væri ekki í fyrsta né síðasta sinni, er Eyþór segði sér ósatt.

Um leið og eg afhenti pennan, sagði eg Gunnfriði frá því, hvernig hann væri til min kominn.

Eg fór án þess að sjá Eyþór.

— En nokkrum dögum síðar kom hann heim til mínu.

„Það var afmælið mitt í gær,“ sagði hann, „og konan færði mér afmælisgjöf. Sömu afmælisgjöfina, sem hún gaf mér fyrir fimm árum, lindarpennan. Hann átti þá að verða trygðapantur. En eg létt hann í „pant“ fyrir hálfri flösku af brennivini. — En nú er alt fyrirgefið og i gær fann eg aftur það, sem tapað var — ekki einungis pennann — heldur ást og umhyggju góðrar konur.“

Og áður en Eyþór fór rétti hann mér brosandi fimm krónur. —

Ár er liðið. — Eyþór hefi eg aldrei séð drukkinn. Eg er líka orðinn sannfærður um það, að nú elskar hann konuna meira en flöskuna, og lindarpennan skilur hann aldrei við sig.

GAT EKKI GREITT FARMÍÐANN.

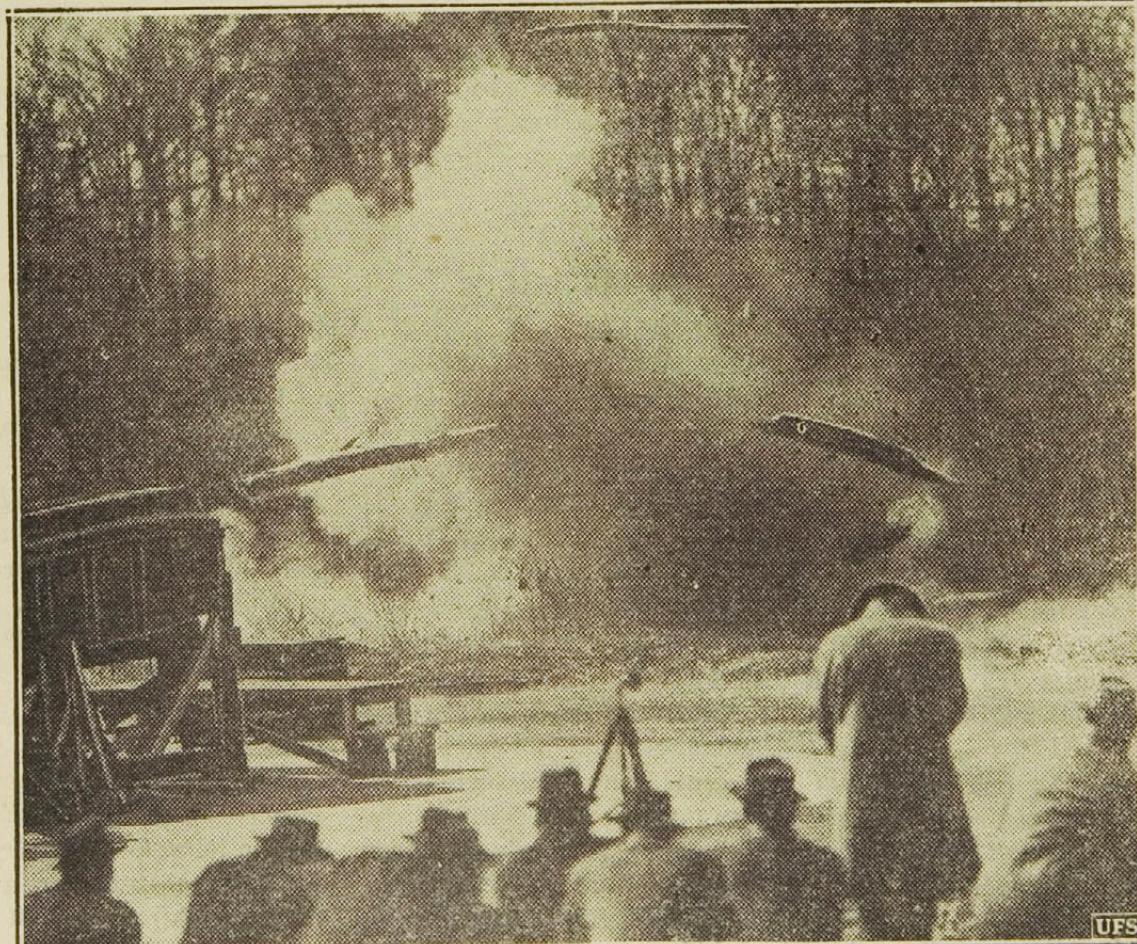
Árið 1904 varð sprenging í amerísku herskipi, en einn sjóliðanna, Monsen að nafni, gat sér dæmafáa frægð fyrir fífldjarfar björgunaraðgerðir, þar sem hann lagði líf sitt hvað eftir annað í haettu. Fyrir skömmu ákvað flotastjórn Bandaríkjanna, að biðja ekkju Monsen's að gefa nýju herskipi þeirra nafn. Kom þá í ljós að ekkjan var svo fátæk, að hún átti ekki fyrir farmiðanum til skipasmíðastöðvarinnar. Sendi flotastjórnin þá eftir henni einkaflygvél, og tók jafnframt ákvörðun um að sjá henni farborða það sem eftir væri aefinnar.

OF MIKIÐ Í EINU.

Vesalings kvænti maðurinn borðaði súpana sina eins og hann var vanur, en súpan var hræðilega sölt og hann gretti sig ámatlega í hvert skifti sem hann kyngdi. „Súpan er altof sölt, Selma,“ sagði maðurinn í angist sinni.

En Selma var nú ekki alveg á því. „Salt er holt!“ sagði hún. „Eg hef lesið, að maður aðtti að borða átta pund af salti á ári, til að halda góðri heilsu.“

„Það má vel vera,“ stundi maðurinn upp, „en mér þykir það nú samt sem áður of mikið að fá það alt i einum einasta súpudisk.“

Nýtt sprengiefni. — Myndin er tekin, um leið og 200 grómm af nýju rennandi sprengiefni, Glmiti, bútar sí mastaur í sundur.

8.

SÍÐAN

VITIÐ PÉR

— að i New York einni eru til fleiri talsimar, en i London, París, Berlin, Madrid og Róm til samans?

— að þar eru 2000 leikhús og kvíkmyndahús og 1500 kirkjur?

— að þar fer fram hjónavigsla 13. hverja minútu en barnsfæðing er þar 6. hverja minútu?

— að 10. hverja minútu er þar stofnað nýtt fyrirtæki og 51. hverja minútu er lokið við smiði á nýju húsi?

— að 14.000 manns starfar við stærstu verslun borgarinnar

— Woolworth-verslunina, og að hún er 60 hæða há?

— að böðullinn í New York riki fær 150 dollara fyrir hvert lifflát, sem hann framkvæmir?

— að Valentian keisari léti byggja Maginot-viglinu árið 369 meðfram endilangri Rin til varnar innrás Germana?

— að árið 1847 gaf paschann í Damaskus út lög þess efnis, að skera bæri nefið af hverri þeirri konu, er yfirlæfi hús sitt án sérstakra ástæðna, eða léti sjá sig með óhulið andlit?

Megrunarmeðal.

Minna var feit en langaði til að verða grónn og falleg í vexti. Hún reyndi allar megrunaraðferðir og mergunarmeðöl, sem henni kom til hugar, en ekkert dugði. Þá fór hún til læknis og spurði hvort hann yissi ekki um einhverjar þær hreyfingar, sem gætu haft af henni fituna.

„Jú“, læknirinn vissi það.

„Hvaða hreyfing er það?“ spurði hún áfjáð.

„Að hrista höfuðið þegar yður er boðinn matur.“

Ljónaveiðar.

Marius fór að heimsækja kunningja sinn til Afriku. Hann sagði honum frá veiðiferðum sínum og léti mikið af skotfimi sinni.

Eitt sinn, er þeir höfðu matast, bað Marius vin sinn að lána sér byssu og skotfæri, sig langaði eitthvað á veiðar.

„En varaðu þig“, sagði vinur hans, „því það eru ljón herna á hverju strái.“

„Það er nú einmitt þess vegna, sem eg bið um byssuna“, svaraði Marius djarflega, „innan stundar skal eg vera kominn með ljón.“

Áður en stundarfjörðungur var liðinn kom Marius hlaupandi eins og fætur togðu, en byssulaus og berhofðaður.

„Lokið þið dyrunum! Fljótt! Fljótt!“ hrópaði hann í angist sinni, klifraði upp í næsta tré og kallaði niður til fólkssins:

„Eg kom með það lifandi!!!“

Hármeðal.

Fyrir 3500 árum notuðu Austurlandabúar hármeðal við hárlosi og skalla. Meðalið var búið til úr feiti úr ljónum, flóðhestum, krókódilum, köttum, slöngum og steingeitum. Feitin var soðin saman og borin á skallann. Þar á eftir voru muldar asnatennur, blandaðar hunangi borið á hörundið.

Petta þótti afbragðs meðal.

Andlitspúður þeirra tíma var búið til úr kalki og blihvítu.

SUMARLEYFI.

Starfsmaðurinn bað um sumarleyfi. Hann kvaðst þurfa þess til að ganga í heilagt hjónaband. Hann fékk umbeðið sumarleyfi, en kom ekki aftur fyr en eftir fjóra mánuði á skrifstofuna. Þá var forstjórinn orðinn reiður.

„Hvernig stendur á því,“ öskraði hann, „að þér komið ekki fyr en eftir fjóra mánuði til vinnunnar aftur? Purftuð þér allan þenna tíma til að kvongast?“

„Nei, ekki var það nú,“ svaraði starfsmaðurinn, „en eg fann bara ekki neina stúlku, sem vildi giftast mér fyr en eftir nærrí fjóra mánuði.“

MISSKILNINGUR.

Eftirfarandi atvik gerðist í stórrri verslunarhöll í París:

Eftirlitsmaður einnar deildarinnar kvartaði undan því við forstjórann hvað sumt af starfsfólkini væri trassafengið og áleit það standa til bóta, ef forstjórinn hefði meiri gætur á því en áður. Best væri ef hann gæfi því almennilega ráðningu viðtækifæri.

Forstjórinn fer niður í verslunarsalina og sér að það er lítið að gera. Hann kemst strax í ilt skap og hefir alt á hornum sér. Stúlkunum í ilmvatnadeildinni skipar hann að klæða sig öðruvisi, klæðnaður þeirra sé ósmekklegur, stúlkunum í leðurvörudeildinni skipar hann að

HÖFNIN í MONTEVIDEO.

Vikuna sem „Graf von Spee“ var sökt, var sýnd kvíkmynd á einu kvíkmyndahúsini í Montevideo sem hét „Non Abandon el Buque“, sem á íslensku lýðir: „Yfirgefið ekki skipið!“ — Myndin var ekki sýnd í tilefni af atburðinum er gerðist í sambandi við „Graf von Spee“, heldur var byrjað að sýna hana áður en skipið kom þangað.

hafa meiri reglu á hlutunum en þær hafa o. s. frv. Þannig gengur forstjórinn deild úr deild og hvarvetna finnur hann eitthvað athugavert. Hann er stoltur af sjálfum sér og hæfileikanum að uppgötva misbresti í starfi eða framkomu starfsfólkssins.

Loks kemur forstjórinn inn í leðurvörudeildina. Þegar hann kemur inn, sér hann mann í vinnubúningi sitja í leðurstól, stól sem kostaði 504 krónur og 90 aura. Og svo ósvífinn var starfsmaðurinn, að hann reykти vindling. Þetta var það svívirðilegasta sem forstjórinn hafði nokkuru sinni getað látið sig dreyma um. Þarna fékk reiði hans útrás, því þessum manni skyldi hann segja til syndanna svo um munaði.

„Pannig notið þér tímann!“ öskraði forstjórinn upp í eyrun á aumingja manninum, er einskis illa vænti — og augun skutu eldingum.

„Og halduði þér máske, að eg láti þetta viðgangast til lengdar? Slókkvið þér i vindlingnum og það strax.“

Maðurinn gerði sem honum var skipað.

„Nei, vinur minn, eg skal koma yður í skilning um, að þetta liferni yðar er hérmeð á enda. Eg er búinn að fá nóg af því. Skiljið þér! Nóg, segi eg. Hvað heitið þér?“

„Aristide Deveau, 39 ára að aldri.“

„Mig varðar ekkert um hvað gamlið þér eruð. Hvað á þetta ósvífna háðsglott að þýða? Biðið þér á meðan eg skrifa gjaldkeranum skipunum um að borga yður vikuupið yðar. — — — Hvað fáið þér á viku?“

„125 krónur,“ svaraði maðurinn.

„Hérna, Deveau, farið þér með miðann til gjaldkerans og fáið hjá honum 125 krónur. Farið þið svo burtu héðan og komið aldrei í mína augsýn framar.“

Deveau léti ekki segja sér þetta tvísvar. Hann fór til gjaldkerans, fékk honum miðann frá forstjóranum og fékk 125 krónur í staðinn.

Örfáum minútum seinni stóð forstjórinn við gluggann á skrifstofunni sinni og horfði út á götuna. Þá kemur hann auga á Deveau ganga framhjá, rólegan og reykjandi rétt eins og ekkert hefði í skorist. Forstjórinn fékk alt í einu samviskubit af framkomu sinni; hann kallaði á Deveau og bað hann að tala við sig.

„Deveau! Eg hefi rekið yður á dyr. Það var réttur minn. En til að eyðileggja ekki framtíð yðar með öllu, er eg fús til að gefa yður meðmæli.“

Deveau varð allur að einu spurningarmerki. „Til hvers, meðmæli?“ spurði hann.

„Til þess að þér fáið atvinnu aftur.“

„Eg hef atvinnu, þakka yður fyrir, og þarf ekki meðmæli. Eg ætlaði að kaupa leðurstól í versluninni yðar, og settist í þann, sem mér leist best á, meðan að afgreiðslumaðurinn fór að leita eftir öðrum. Þér vitið, hvernig fór. Eg er að hugsa um að kaúpa mér stól annarsstaðar, en annars er eg yður þakk-láttur fyrir peningana.“ — Og Deveau kvaddi og fór leiðar sinnar.